

Vasár. — Soskes, az ismert cionista publicista és lengyelországi zsidó szövetkezési mozgalom egyik vezetője, akinek röviddel ezelőtt sikerült elmenekülnie Varsóból Párisba, közli, hogy a Gestapo által elrendelt és a zsidó hitközség által lebonyolított számlálás mindössze 366 ezer zsidó mutatott ki Varsóban. Ez a szám bizonyítja azt, hogy a háború kezdetétől egészen a náci bevonulásig 70 ezer zsidó menekült el Varsóból. Soskest különben a lengyel kormány telavívi konzuljává nevezte ki. — A német államrendőrség koncentrációs táborba zárta a Nasz Przeglad című lengyel zsidó lap három volt szerkesztőjét, Nathan Schwalber, Samuel Wagmont és Samuel Wolkovitzot.

New-York. — Az amerikai Hadassa nő szervezet mellett működő Aliját Hanoár ifjúsági bevándorlási bizottság első évi konferenciáján elhatározta, hogy felszólítást intéz az amerikai zsidó népközönség felé a zsidó menekült gyermekek Palesztinába való letelepítésének támogatására. Greenberg asztal vezetésével a bizottság elnöke közölte, hogy az 1200 zsidó menekült gyermek, akik az európai háború kitörése előtt kaptak bevándorlási engedélyt, még 1940. április előtt Palesztinába vándorolnak.

Tel-Aviv. — Abban a harcban, amely az ültetvényesek és a munkások között a munkafeladatokat illetően megkezdődött, Pinchas Rutenberg, a Vaad Leumi elnöke, hosszas tárgyalások után a következő döntést hozta: Tekintettel azokra a nehézségekre, amelyekkel a kivételi viszonyok miatt a nemzettermelésnek meg kell küzdenie, a gyümölcs szállításának munkabéréit leszállítják. A differenciát a munkásoknak külön pénzügyi alap fogja részben megérteni. Ezt az alapot a Vaad Leumi és a Jewish Agency teremti meg abból a költségből, amelyet az ültetvényesek szándékoznak adni. Ezzel szemben az ültetvényesek kötelezik magukat arra, hogy a munkások 75 százalékát a közös munkatörvény munkásai közül veszik fel. Az ültetvényesek szövetsége közölte, hogy Rutenberg döntését csak részben fogadhatja el.

Fokföld. — A délafrikai Board of Deputies elhatározta, hogy a jövő év januárban nagy akciót indít a lengyelországi háború zsidó áldozatainak felségelyezésére, addig is azonban tízezer fontot ajánlódó támogatásukra. A pénzüsszeget átutalták az amerikai Jointnak.

London. — Eduard Benes, a csehszlovák köztársaság volt elnöke és a cseh szabadságharczó mozgalom jelenlegi vezetője kihallgatáson fogadta a Franciaországban élő csehszlovák zsidók küldöttségét, amellyel megvitatta a csehszlovák zsidó menekültek segítségére szükséges intézkedéseket. Benes biztosította a küldöttséget a segítségéről, minden való együttműködéséről és az alábbiakat jelentette ki: Csehszlovákia rövidesen újra feltámad és úgy mint az elmúlt években, a jövőben sem fog tenni semminemű megkülönböztetést polgárai között. A demokrácia győzelme biztos és ez a győzelem sokkal hamarabb fog bekövetkezni, mint gondolnánk. Benes dr. kijelentette azt is, hogy mély megértéssel kezeli az időszerű zsidó problémákat és a csehszlovák zsidók kívánságai a legnagyobb szimpátiával találják meg. Csehszlovákia rövidesen az európai demokrácia és szabadság városa lesz. — Fejezte be kijelentését a volt köztársasági elnök.

Jeruzsálem. — A jeruzsálemi egyetem erősebb anyagi felkészültséggel száll szembe a háború megpróbáltatásaival. — A büdzséjét alátámasztó külföldi hozzájárulások egy része elmaradt, tanítványainak jelentős hányada nem érkezett meg a tanítványok egy másik része hathatós támogatásra szorult. Életéről, lakásáról az alma mater kell gondoskodjék — mint időszerű testvére, a hűfai technikum. Míg az egyetem még építkezik is, új tanítványok képes szervezését, a technikum körülménye már-már attól tartottak, hogy nem indulhatnak teljes izommal a tanévbe. A gondokat a Szachnut támogatási készsége és néhány igéretes külföldi akció oszlatta el és a legújabb értesülések már tudják, hogy mindegyik technikum osztályt megmérkő, a szakiskolai és a tengerészkerülő kaputár az új tanévben. A tanítványok száma mindenesetre megcsappant: kb. 300 a tavalyi 550-el szemben.

A zsidó hitközségek a hadfelszerelési kölcsönért. Az Orth. Izr. Központi Iroda és a nyugati szerződésu Izr. Hitközségek Szövetsége felhívással fordultak az erdélyi és bánáti zsidó hitközségekhez, hogy a hadseregfelszerelési kölcsön bonjaiból minél többet jegyezzenek és jegyeztessenek tagjaikkal. A felhívás rámutat arra, hogy ezekben a nehéz időkben mindenkinek kötelessége a legmesszebbmenő áldozatot hozni a hazáért és minthogy a zsidóság hűségese és lojális érzületének eddig is tanujelét adta, bizonyos, hogy ez alkalommal is ki fogja venni részét ebből az akcióból.

Átadják-e a lublini zsidó rezervátumot a németek a Szovjet-Uniónak? A Párisban székelő lengyel kormány körüli az az értesülés érkezett, hogy a német kormány hajlandó a lublini zsidó rezervátumot átadni Szovjet-Oroszországnak és azt reméli, hogy cserében az oroszok élelmiszert és elsődrendű fontosságú cikkeket fognak szállítani Németországnak. Az „Ost-Deutsche Beobachter” térképét közli, amelyben felrajzolják a lublini zsidó rezervátum határait. A lap szerint az ötezer négyzetméter területen fekvő rezervátum hárommillió németországi, ausztriai, csehszlovákiai és nyugat-lengyelországi zsidót kellene, hogy befogadjon. A rezervátum déli határát a San folyó és a német-orosz demarkációs vonal, keleten a Bug, nyugaton a Weichsel alkotják. Az északi határ Pulawy körzetét szeli át, néhány kilométerrel Pulawy város felett, majd 12 kilométer távolságra Lublinitól eléri a Bistrica, majd a Vjeprak folyót, azután letér délkeleti irányban és eléri a Bugot. A lap azt írja, hogy a terület lengyel lakosságát egy etnikailag teljes egészében lengyel lakosság által lakott területre szállítanák át. Ennek a területnek a kormányzósága Varsóban székelne.

Eljegyzés. Narsch Ellát (Bratislava-Pozsony), a néhai Chaszam Szófer unokáját eljegyezte Fuchs Mór (Medias), a néhai Fuchs Mór és Czitron Fülöp unokája.

A németek agyonlőtték egy zsidó író. Varsóból jelentik: A lengyel főváros melletti Olwocek-ben a bevonuló német csapatok agyonlőtték Urike Nachlanik zsidó író, akinek egészen különleges öletpályája volt. Fiatalkorában világi ember volt, akit többször elítéltek tolvajlásért és egyéb bűnökért. Később imi kezdett és különösen az világiat írta meg szélesen. A német csapatok azzal vádolták, hogy a kivonuló lengyel csapatok fegyvereket ástak el házában s mint lengyel franktírtót kezelték, akit statáriális uton kivégeztek. Kivégzése után derült ki airtatlansága. Írásait ismerték és szerették zsidó és legyen körökben és halála megdöbbenést kellett.

Ujabb tömeges zsidó letartóztatások Szlovákiában. A német távirati iroda és a pozsonyi német rádióállomás közlése szerint a pozsonyi és több kelet-szlovákiai város hatóságai csoportos zsidó letartóztatásokat végeztek. A letartóztatásokat dührengvő terjesztésével és külföldi rágalmozási tevékenységével indokolják. A német források felhasználják ezeket a híradásokat angol-ellenes propagandájuk szolgálatában és azt állítják, hogy a fogvatartott zsidók „az angol Intelligence Service” hivatásos ügynökei.

Ujabb tömeges zsidó letartóztatások Szlovákiában. A német távirati iroda és a pozsonyi német rádióállomás közlése szerint a pozsonyi és több kelet-szlovákiai város hatóságai csoportos zsidó letartóztatásokat végeztek. A letartóztatásokat dührengvő terjesztésével és külföldi rágalmozási tevékenységével indokolják. A német források felhasználják ezeket a híradásokat angol-ellenes propagandájuk szolgálatában és azt állítják, hogy a fogvatartott zsidók „az angol Intelligence Service” hivatásos ügynökei.

BUN DE IMPRIMAT.
„GRAFICA” ORADEA

S-U-M-O-R

A VÉGRENDELET
Minden országban és minden városban csaknem egyforma szimptoma. A város leggazdagabb zsidója rendszerint a legszegényebb is. Soha nem lehetett kapni tőle egyetlen banit sem, de ha néha adott, azért vérezni és izzadni kellett. Egy napon nagyjából lett a mi gazdagunk. Hirtelen az orvosok, akik megállapították, hogy csak egyetlen betegség van: erősen izzadni kell a betegnek. Irtak is sok gyógyszert, ami elősegít az izzadást, de semmi sem segített.

Amikor megtudták a városka zsidói, hogy a gazdag ember nagyjából, azt remélték, hogy talán a halála előtt fog valamit adományozni. Fel is kereste egy küldöttét a hitközségtől és kériék, hogy készítsen végrendeletet, minden egyetlen fiámé maradjon.
Ekkor lelkiismeretére appelláltak.
— Ez nem helyes — mondották neki. — Végrendeletet kell készítenem és valamit hagyjam a hitközségre. Legalább egy rozoga kis ház, ahol az agokat elhelyezzek. Végre beleszereztem a végrendelet elkészítésébe és már leültem a végrendelet elkészítésére. Már örvendtem a deputátok, hogy legalább ennyit értek, amikor hirtelen felül a nagyjából és ezt kiáltja:
— Megállni! Nem írni végrendeletet! Már izadok...

MINDKETTŐ KÉPVISELVE LESZ
Mozes Montefiore-ról, a zsidóság nagy történelmi alakjáról számos anekdota járja a zsidó világban. Többek között ez is: Egy ízben királyi audiencián volt egy miniszterrel, aki nem ismeltett valamit jövedelméről irányában. A miniszter nemrég tört vissza egy afrikai utazásáról és azzal fordult Montefiore-hez:
— Utazásom során jártam egy olyan városban is, amelyben nincsenek sem zsidók, sem dísznők. Montefiore erre a csipős megjegyzésre a következőt válaszolta:
— Utazunk oda mindketten, legalább mindkét fajta képviselő lesz.

AHOGY ROTSCCHILD EL
Egy zsidó Párisba érkezett és egy hírsorsos megmutatta neki a város nevezetességét. Így került a temetőbe is. Ott néztek a Rotchildok gyönyörű sírkövére. Nézi-nézi a szép sírmeleket, azután párisi barátjához fordult:
— Latod, ezt nevezik életnek.

REGI ROTSCCHILD-ANEKDOTA
Egy snorner eljut Rotchildhoz. Fejébe veszi, hogy személyesen akar beszélni Rotchilddal. Nagyon nehéz sikerül neki bejutni Rotchild magánlakásába. Amíg az előszobában várakozik, látja, amint az egyik szobában Rotchild két leánya egy zongoránál ülnek és zongoráznak. Amikor hosszas várakozás után Rotchild elé jut, azt mondja:
— Egy csekélyesérről volna szó, adományt kérek...
— Miért nem fordult titkáromhoz?
— Hallja báró ur, Ön érthet a kuponok világához, de koldulni ne tanítsan engem, ahhoz meg jobban értek én.
Amikor pedig hazaérkezett, azt mondta: Nem értem, miért beszélnek olyan sokat a rotchildi nagyorról. Eszemtellem, hogy két leánya mindössze egy zongorán játszott...

KÉRDÉSEK ÉS FELELETEK
Egy koreztény ember a következő kérdéseket intézte egy zsidóhoz:
— Miért nem olyan tiszta a zsinagóga, mint a bazilika?
— Miért kiabálnak úgy a zsidók, amikor imádkoznak és mi oly csendesen fejezzük ki az áhítatot?
— Miért nagyokt olyan szomorúak a temetőben? Nálunk sokkal szebb és ünnepélyesebb, mint nálátok egy temető.
Ezekre egyszerű a válasz — mondotta a hit sorsos.
— Mi nagyon sokat járunk a zsinagógába, mert az a mi Átyánk háza. Ti viszont alig jártok, már pedig egy világon látogatót hely lehet tisztább.
— Hogy miért kiabálnak, amikor imádkoznak? Merl a mi Istenünk nagyon régi már, talán egy kissé nehezebben is hall, mint a fiétek, aki fiatalabb...
— Hogy miért nagyokt szomorúak, amikor zsidók temetnek? Merl mi kevesen vagyunk, nagyon kevesen... nem úgy, mint ti...

NEPUNK

Director și Șefredactor: Wasserstrom Sándor REVISTA EVREIASCĂ Redactor responsabil: Leitner Zoltán

SULINA

A Duna deltájában lekszik ez a csendes, elhagyott kikötő, amelyben évtizedek óta csupán lassujárasu dunai teherhajók rakodtak, hogy a Duna nemzetközi utovonalán messzi Középeurópa elvigye a egyszerű román buzát és petróleumot és egyéb terményeket; meg kirakodják azokat az iparcikkeket, amelyeket a Közelkeletre irányítanak a nagy európai ipari géppontok.

Az utóbbi hónapokban azonban más exportcikkeket szállít erre Középeurópa. Emberek! Amint egykor az Aranypartnál indultak el rabszolgahajók, hogy felvad négerreket szállítsanak Amerika felé. De innen nem négerreket szállítanak, mert Európában csak lehérbőrű népek laknak. Ellenben négerreknél is keserveesebb sorban élő embereket: szerencsétlen zsidókat. Nagyszerű dolgos kultúremberek, akiket észvesztettek a dunai sáplepkébe és most ott dideregnek a Duna deltájánál, a beagyott folyó partján. Egy kegyetlen őstilon, a gyűlölet tette őket modern rabszolgákká, de még délamerikai fazendákra sem lehet vinni őket. Részben mert nem engedik oda be őket, másrészt, mert ezek nem rabszolgának való „emberanyag”-ot reprezentálnak. Arról nem is beszélünk, hogy a rabszolgakereskedelem nem divik már az afrikai bennszülöttek között sem. Hát akkor hova sorozzuk ezeket a boldogtalan férfiakat, nőket és gyermekeket, akik meleg ruhát nélkül, éhesen, félíg megagyottan ülnek ottan Sulinánál és nem tudják, hogy merre van egy meleg fedél, vagy falat kenyér ezen a szédültesen nagy világon?

Háromezer zsidó rabszolga éheznek és fáznak a Duna-deltában és ahol régebben gabonát tároltak és hatalmas silokból engedték be a nagy-gyomru hajók mélyébe az élelet biztosító „élelet”, most emberek lázlanak és kínlanak a XX. század civilizációjának nagyobb dicsőségére.

Ma nem lehet nagyobb problémája a romániai zsidóságnak, mint az, hogy ezeket az embereket megmentsük. Képzeltük el magunkat azoknak a boldogtalanoknak helyzetében, akik legalább olyan civilizált viszonyok között éltek, mint mi magunk. Többeszetes lakásokban, amelyekben valószínűleg központi fűtés volt. Tiszta ábrósasztalánál étkeztek és a hideg bedalláló meleg téli ruhájukat csak a szekrényből kellett elővegyék.

És most nincsen egyetlen szobájuk sem, nincs meleg ruhájuk sem, nincs iroda, üzlet, rendelő, vagy gyár, ahol dolgozhatnak emberi módra. Csak lajyolt Duna van előttük, laz és betegség. Nem tévedünk, ha azt állítjuk, hogy ezeket a sorokat legelőbb olvasnók meleg szobában, jóllakottan olvassa Nem csodálkozánk, ha ezek olvasása után kiszaladnának a hidegbe, hogy

néhány órán át éreznék csak azt, amit azok a boldogtalanok éreznék már hetek, sőt hónapok óta. És ne egyenek csak egy napon át, ahogy azok nem esznek hetek óta. S ha mindezeket az ideiglenes torturákat átszenvednék, akkor csinálnának számadást önmagukkal. Hát lehet ezt némán kibírni? Azt, hogy Sulinánál Európa rabszolgái hajókra várnak, amely tovább kell vigye őket erről a hadakozó, önmagát marcangoló földrészről. De nincs meg a pénz, hogy ezt megvalósítsák. Most ne keressük, hol a nemzetközi szolidaritás és azt sem, hogy a tízezer iontot miért nem kapták meg az illető kormánytól. Ne keressük a külföldi zsidóság segítő kezét sem. Ezen a szerencsétlenségén csak a romániai zsidóságnak kell segítenie.

Nem tagadjuk, hogy volna még egy szervezet, amelynek az a kötelessége tekintettel kellene lenni. És ez a szervezet a Jewish Agency, amelynek külön hajókat kellene venni vagy bérelni, — a cionista alapok pénzén, — amely rapidul gondoskodna arról, hogy ez a tragédia ne ismétlődhessen meg. Tudjuk jól, hogy ezek a gyűlött összegek Palesztina felépítésére vannak szána. De szükség törvényt bont és az így felhozott pénzek egy nagyrészt jördítsák ezen kényszerálljára, hogy megmentsük súlyosan szenvedő testvéreinket a pusztulástól.

Ezzel szemben keresztül kellene vinni, hogy minden zsidó, akinek módjában van, két vagy háromszorosát adja azokra az alapokra, amelyek gondoskodnak arról, hogy minél jobban és gyorsabban épüljön az az ország, amely egyetlen lehetőséget nyújtja annak: hogy ezek a zsidó ezek ki-

meneküljenek a hideg és éhség karmaiból. De ezenfelül is adni kell nekik azonnal meleg ruhákat és pénzt gyűjteni élelmiszerekre, hogy ne haljanak éhen. Nem lehet és nem szabad egy percig sem arra gondolni egyetlen magy még jó zsidónak tartó egyednek: hogy „anyagilag igénybe van véve,” vagy más kiütásokkal kitérni e nagy kötelesség alól.

Ez nem jótékonykodás, ez valami egészen más! Ez a legegyszerűbb követelménye a humanizmusnak és az emberi szívnek. Rendkívül idők, rendkívül áldozatokot követelnek. A hitközségek és Irodák már megkezdtek az akciót.

Az emigráció külön akciója is napirenden van. De ezek az emberek nem várhatnak. Minden nap újabb tragédiákat eredményez! Nem lehet és nem szabad kicsinyeskedni. Európának ezen a pontján lehérbőrű rabszolgák szenvednek. A mi véreink ök, a mi testvéreink! Elismerést, méltó a román kormánytól, hogy így ad helyet a tranzitnak. De többet nem lehet! Ellenben nekünk vannak kötelességeink, amelyek nem tőrnek halasztást.

Nem egyszerű jótékonykodás ez, hanem életbevágóan fontos kötelességünk. Sőt, még azt is megfósoljuk, hogy újabb transzportokra is számíthatunk. A napokban is érkezett illetékes zsidó helyre könyörgés, hogy segítsük azt a 326 szerencsétlen testvérünket, akik Kattowitz mellett, Sassonovetzbén várják az intő jelet arra, hogy indulhassanak. Mert különben a lengyel síkságon 40 iok hidegségű havas szelvézében kell megfagyjanak a Lublin felé vezető uton. Ezek csehszlovákiai, osztrák és lengyel zsidók, akiket kiöklött magából a gyűlölet.

Szeretnénk minden egyes testvérünknek megfogni a kezét és elvinni oda, az elhagyott Duna-partra, Sulinához, hogy saját szemükkel lássák ezeket a borzalmat, amelyeken segíteni kell. Nem holnap, hanem legkésőbb — ma. Hiszen már tegnap is késő lett volna!

Szeretnénk minden egyes testvérünknek megfogni a kezét és elvinni oda, az elhagyott Duna-partra, Sulinához, hogy saját szemükkel lássák ezeket a borzalmat, amelyeken segíteni kell. Nem holnap, hanem legkésőbb — ma. Hiszen már tegnap is késő lett volna!

Szeretnénk minden egyes testvérünknek megfogni a kezét és elvinni oda, az elhagyott Duna-partra, Sulinához, hogy saját szemükkel lássák ezeket a borzalmat, amelyeken segíteni kell. Nem holnap, hanem legkésőbb — ma. Hiszen már tegnap is késő lett volna!

Szeretnénk minden egyes testvérünknek megfogni a kezét és elvinni oda, az elhagyott Duna-partra, Sulinához, hogy saját szemükkel lássák ezeket a borzalmat, amelyeken segíteni kell. Nem holnap, hanem legkésőbb — ma. Hiszen már tegnap is késő lett volna!

Ujra engedélyezik a zsidó kivándorlást Németországból

Páris. — Párisi jelentések közlik, hogy a német hatóságok újra engedélyezték a JEAS zsidó kivándorlási szervezet varsói központjának működését. A működési engedély egyelőre csak Varsó területére vonatkozik, de remélik, hogy a hatóságok most már lehetővé fogják tenni a kivándorlási iroda működését egész Német-Lengyelország területén. A német hatóságok kötelezték a JEAS-t, hogy lépjen érintkezésbe a kivándorló külföldi és amerikai rokonaival és tőlük szerezzék meg azok utiköltségeit. Nyilván tehát valutaszerzési akció van az engedély hátterében. A beutazási engedélyek megszerzése a JEAS feladata.

Párisban remélik, hogy a kivándorlási lehetőségek által sikerülni fog a zsidók tízezeit megmenteni.
Az angol kormány ezzel szemben újra megszigorította a Palesztina felé irányuló emigrációt. A Reuter távirati iroda és az angol rádió egyaránt hírül adják, hogy Palesztina csak olyan bevándorlókat fogad be, akik a palesztinai hatóságok által kiállított certifikáttal rendelkeznek. A hajók, amelyek a szükséges bevándorlási engedéllyel nem rendelkező palesztinai utasokat vesznek fedélzetükre, ugyancsak súlyos büntetéseket adnak. Az utasokkal szemben szigorú büntetéseket alkalmaznak, esetleg deportálják őket.

Hore Belisha megbukott

Sokat és sokszor irunk a brit hadügyminiszteréről, Hore Belisháról, akinek egész élete folyásával, karrierjének egyes állomásai már több ízben részletesen foglalkoztunk. Most újabb érdekes elpöccsözött az a nagyvilági pálya. Nem lehet egyelőre tudni, hogy elérte-e már zenitjét, mert most, hogy lemondott hadügyminiszteri tisztségéről, ki tudja, felkelel-e még a magas polcra, vagy eltűnik az egyszerű emberi sorsok sodrában.

Hore Belisha lemondása hivatalosan azért történt, mert azt kívánta, hogy a repülés ügyeket is helyezzék a hadügyminiszteri illetékesek ráadásába, arába az illetékes magasrangú tiszték és a kormány többi tagjai nem akarták belegezteni.

A német rádió természetesen tapsol az angol hadügyminiszter bukásának és azt állítja, hogy ennek már rég be kellett volna következnie. Többek között megemlíti, hogy a zsidó Hore Belisha adott parancsot karácsony napján a keresztény katonáknak a támadásra, hogy ezzel is megszenteljenek a nagy keresztény ünnepet. Hamis és állítólagos propaganda ez, hiszen köztudott tény, hogy a támadásokat nem Hore Belisha, vagy Daladier hadügyminiszter irányította, hanem az egyesült angol-francia vezérkar. Egy másik rádió azt közli, hogy azért kellett távoznia az angol hadügyminiszternek, mert nem értette meg az angol psziché. Ez sem jelent mást, minthogy a zsidó nem lehet az angolok vezetője. Noha tény, hogy a háború kitörésének pillanatában Hore Belisha volt egyik legünnepeltebb minisztere a brit birodalomnak. A lemondás igazi okát egyelőre még senki sem tudja. Legalább is a kivülről nem. Kombinációknak természetesen ilyenkor tág tere van és a sajtóügynökségek gazdagon élnek is vele.

Ezen az alapon talán mi is „kombinálhatunk.” Egy erdélyi ur a napokban jött haza Londonból. És azt látta, — amit a lapok is közlik, — hogy nagyszabású antiszemita propaganda indult meg ott is. Plakátokon, röplapokon nem irnak egyebet, mint azt, hogy a zsidókért indult harcra a brit birodalom.

Mondanunk sem kell, hogy milyen örüllet ez az állítás. A brit világbirodalomnak van 500 millió lakosa. Magának az európai szigetországnak 45 millió a lakosa. Összesen 3—400.000 zsidó lakik tehát Itten, de ezek nagyrésze is proletár. Már most ezeknek lenne ilyen döntő befolyásuk? Örüllet még csak elképzelni is.

De arra jó, hogy az egyszerű polgárt megszédítse. Ime látjátok, a hadügyeket is egy zsidó intézi. És át a „zsidók” állították erre a pontra. Nem az angol uralkodó és nem a kormány. Hanem a zsidók. Mintha a zsidóságnak volna ilyen hatalma, mintha bármely zsidótól is függene az, hogy ki legyen az angol hadügyek intézője. Szerintünk Hore Belisha félreállítására csak hasznos lesz a zsidóság számára. Legalább kivesszük a méregfogót annak a Németországból sugalmazott defetista agitációnak, amely így igyekszik háború-ellenessé tenni a brit közvéleményt. A zsidók érdekében folyik a háború? Jaj, de messzire vagyunk ettől. Kérdezzék meg Chamberlaint, illetőleg olvas-

sák el a lengyel, francia és angol diplomáciai ismér és kék, meg sárga könyveket. Abból tisztára kitűnik, hogy a világ legantiszemitább kormánya csinálta a háborút — a „zsidó” kapitalizmus ellen. Legutóbb is őt most így propagálják. Egy esztendője — még azt hirdették, hogy a nemzetközi „zsidó bolsevizmus” ellen kell összefogni. Most a kapitalizmus ellen. De a propagandával mindent be lehet adni az embereknek. Ilyen ellentétes dolgokat is. Talán az angol közvéleményt is féltették ettől a gonosz propagandától? Erős a gyanunk, hogy ennek a körülménynek is szerepe volt a Hore Belisha bukásánál...

Egy zseniális zsidó repülő a vezetője a finnországi repülőharcoknak

Vilna. — Nem vagyunk büszkéek ma már semmiféle zsidó karrierre. Elég volt belőlük. Különösen nem vagyunk elragadtatva a Stern tábornokoktól, akik konzolidálják a van az orosz zsidóság helyzetét, de viszont megint csak a „kommunista zsidó” epitheton-oransit kapjuk meg díjmentesen, mint a zsidóság „Lenin-rendjelét.” Igaz ugyan, hogy most Hitler más tórust vitt fel és a muliban hangoztatott „szovjet zsidó” helyébe a „kapitalista zsidó” került, de azért mi mégis gyanakszunk, hogy ez a barátság egyszer majd újrást szenved és akkor lesz mit hallgatni a Stern és egyéb tábornokok miatt.

Ez a szomorúnak mondható perspektíva azonban nem teszi lehetővé, hogy ne legyünk objektívek és ha egy zsidó a magasba emelkedik a szovjetben, arról ne írjunk. Jól esik-e, vagy nem, ez más lapra tartozik, a tényeken ez sem változtat. Így az egyik vilnai nagy zsidó újság érdekes „magasba lendülő” karrierjéről ír. Annál inkább lehet most „magasba lendülés”-ről beszélni, mert egy repülőről van szó. Egy zseniális zsidó repülő, aki ma nagy szerepet játszik a finn hadműveletek terén.

Erdekes sors ez és érdemes vele foglalkozni. Az egyik vezető, Alexejevics, aki orosz, a másik pedig Mark Sevelev, az őt 35 éves zsidó repülésügyi szakember. Sevelevről van szó. Apja, Jisroel Sevelev, nagyon szegény szülőkől származott, a lettországi Rzeknában. A Mark Sevelev nagyszülei korán elhunytak és likut már nem tudták felnevelni. Szorgalmas gyermek volt és sikerült neki a vilnai tanítólépzőt elvégeznie. Azután Kreuzburgban lett tanító, majd Miltauban, ahol megnősült. Itt született fia is, a jelenlegi hírneves repülő. A tanító-apa 1917-ben, az orosz Murmanszkba költözött, ahol egy vasúti iskola vezetője lett. Majd onnan Moszkvába utazott, ahol jelenleg egy állami gimnázium igazgatója.

Fia, Mark Sevelev már kora ifjúságában rendkívüli érdeklődést tanúsított a repülésügy iránt.

Hore Belisha lemondása óta eltelt idő bebizonyította, hogy a volt hadügyminiszternek milyen izmos gyökerei voltak az angol kormányban és a közvéleményben is. Nemcsak az angol sajtó közül naponta oldalsó cikkeket lemondásának vélt okai felől, de az egész világsajtó viharzik a találgatásoktól. Érdekes, hogy moszkvai körökben nyugtalansággal értesültek a hadügyminiszter lemondásáról, mert tartanak tőle, hogy a kormányát-szervezést az új szovjetellenes politika bevezetése tette szükségessé. Különösen az angol munkáspárt készül heves tiltakozásra Hore Belisha eltávolítása miatt, mert a zsidó hadügyminisztert tartották a kormány egyik legdemokratikusabb szellemű államférfijának.

A lemondott hadügyminiszter egyébként a parlament előtt fogja megindokolni távozásának okait. Bizonyos azonban, hogy a „Times” jóslata áll legközelebb a realitáshoz, amikor megjegyzi, hogy „semmi okunk sincs azt hinni, hogy a visszavonulás egy politikai pályafutás befejezését jelenti.”

Ezen a téren specializálta magát és különösen a sarki kutatások terén ért el nagyszerű eredményeket. Mindenekelőtt Turmanszkban dolgozott, ezen az északi Jegesienger környékén felállított repülőtelepen. Majd különösen tevékeny szerepet játszott a különböző expedíciókban. Így a Csukanovszky expedícióban, amely már néhány évvel ezelőtt is működött és a Jeges-tenger átjárót kereste. Az expedíció nagy eredményeket ért el és egészen új utakat talált, amely a tengerhajózás szempontjából fontos. Amikor pedig a hírneves Cseljuszkín-expedíció eredményes munkája után visszatért utjáról, akkor Sevelevet a legmagasabb szovjet-kitüntetéssel, a Lenin-renddel tüntette ki a moszkvai kormány.

Gyakran igénybe vették szakértelemét és különleges kiképzését. A híres Kraszín-jégtörő munkájában is részt vett. Ez különösen Novaja-Zemlja körül fejtett ki óriási tevékenységet. Ez alkalommal különösen dicsőreleg emlékezett meg róla Schmiéd professor, aki az expedíciónak vezetője volt.

Dacára fiatal korának, Sevelev Mark a legnagyobb szerepet játsza az orosz-szovjet északi kutatási tervén és mint repülésügyi szakember különösen az arktikus éghajlattal kapcsolatosan tett néhány igen értékes feltevést. Ezért bízták meg a most folyó finnországi harcok folyamán az északi repülőcsapatoknál teljesíten szolgálatot, mert nagyon biznak benne és sokat várnak munkájától. Az orosz csapatok repülő eskadronjai jól ismerik Sevelev-et, eddigi nagyszerű tudományos munkáját és szakértelemét és bíznak abban, hogy a jelenlegi hadműveletek során is kifejtje majd azt a tevékenységet, amelyet várnak tőle. Ezer akadály között folyik 40 fokos hidegben Murmanszk körül és Petsamonón, meg a többi finn határokon a kegyetlenül elkeseredett harc, amelynél derekasán védi magát a törpe finn nemzet — az orosz medvével szemben.

Antiszemita propaganda Angliában

Már hónapok óta megfigyelhető, hogy Angliában folyton növekszik a zsidóellenes propaganda intenzitása. Rádióban, sajtóban, mindenfelé dolgozik a zsidóellenes kampány, amelyet minden valószínűség szerint Berlinből irányítanak. Ugyanakkor beállítani az egész háborút, hogy azt semmi egyebet nem indítottak meg a nyugati hatalmak, csak azért, hogy a zsidókat segítsék. A Board of Deputies és a Joint Foreign Comite megállapítja, hogy legújabb „béké-kampányt” kezdtek, amely azzal kezd, hogy a háború kitöréséért és folytatásáért csak a zsidók a hibások. Elvégre arról például szó sem volt eddig, hogy a németek el akarják venni az angol gyarmatokat. De ha már elakarják venni? Miért nem adják. Bizonyára a nemzetközi zsidóság nem engedi, hogy Anglia letegye a fegyvert és leküdjön alá a német érdekeknek. Az agitáció falraaszokzon uszít a zsidóság ellen, de a legelőkelőbb körökig is elnyúlik a csápjuk.

Legutóbb is a crowdon munkahivatalt előtt is röpiratokat terjesztettek, amelyben azt hirdetik az ismeretlen szerzők, hogy „ostobaság háborút folytatni a zsidókért”. Az angol nép szerencsére józan és a mi angol vezetőket nem lehet azzal valódni, hogy nagyon zsidóbarátok volnának. Megmutakozott ez számtalan esetben. Így a palesztinai kérdésnél is, meg az eviani konferencia határozatainak végrehajtásánál. Ugyasílván alig lettek valamilyen zsidóság érdekében. De jól látják, hogy ez a német agitációs eszköz nem egyéb, mint defetizmus terjesztése az angolok körében, hogy: minek is harcolni? Minek küzdeni és meghalni, hiszen ha győz a brit birodalom, nem

Leitner Zoltán:

Az utolsó szép karlsbad-i nyár...

Az Alte-Wiesén nyüzsgött a nemzetközi közönség. A kolonnádé előtt zenekar játszott és a gyönyörűségeivel a poharakban ott sétáltak és a világ minden nyelvén társalogtak a fűrdővendégek. A Grand Hotel Pupp előtti nemzetközi közönség reggelizett a sokszáz színes asztal körül és Karlsbadnak, ennek a csodás színes fűrdőhelynek szépsége és nagyvonalúsága minden járókelőt lenyűgözött. A levegő is az a sajátos „karlsbad-i” volt, amelyet ha analizálnak, megtalálnák benne a Frundschaftshöhe ózonnos levegőjét, a gyárak fűtőjével, az aszfalt szagával és a Sprudel gőzével elegyítve. Az üzletek kirakatai születtek a legszebb holmikkal. Milliós drágakövek az ékszerészeknél, csodás ruhaköltemények a divátársuknál és a gondatlan fűrdővendégek három vagy négy hétig a legmondandóbb fűrdőélet minden szépségét élvezték a világ egyik legszebb fűrdőhelyén.

A pályaudvaron még Karlovy Vary állott felírva, a felségfogókat a prágai kormány gyakorolta a szudétavédek fölött. Runciman lord már Prágában tárgyalt ugyan és naponta jöttek a vészírtek, hogy a tanácskozások minden pillanatában komoly fordulat vehetnek. Ez volt az utolsó szépséges karlsbad-i nyár, amelynek párja ki tudja mikor lesz ismét? Ott jártak-keltek még a világ gazdagok és a new-yorki gomorhajosokkal, a budapesti Ullipótváros a román főváros jómódú textilkereskedőivel.

Sulfamyl

puder, krém és szappan

üdit és szépít

lesz abból senkinek haszna, csak a zsidóknak. Így írják Berlinben. Természetesen ezt írják és ezt hirdetik, mert ha viszont a britiek nem győznek, akkor egy olyan állam győzne, amely ma tiszta árja és boldog tudná tenni a világot. Az Északi sarktól le egészen az Egyenlítőig. Milyen szép is volna a kétfélmilliárd embert beállítani a német állam rabszolgái közé, ahol ők lennének a hajcsárok és mindenki nekik dolgozna ezen a földtekén. Kivéve a zsidókat. Azok nem dolgoznak nekik, mert azokat előbb végleg kiirtanák a föld színéről.

Nyolc évi. meg kilenc évi fogáság

Akik figyelmesen olvassák lapunkat, emlékeznek rá, hogy dr. Emil Sommerstein sejm-képviselőről több ízben írtunk. Egyike volt azoknak a lengyel zsidó vezérlőknak, akik soha nem íjedtek meg a szembeálló erőktől. Emlékszünk arra is, hogy legutóbb egy pogromhangulatú lengyel városkában, ahova leutazott az ügy bevizsgálására, nem akarták a zsidók hazahozni, mert azt mondták a megfélemlített városkabeli zsidók, hogy amíg dr. Sommerstein Emil képviselő, a zsidó parlamenti klub elnöke ott tartózkodik körükben, addig nem kell félniük újabb pogromhullámától.

Szerették, tisztelték dr. Sommersteint, mert a legkiválóbb nép-képviselő volt, aki tudta, hogy miképpen kell a lengyel zsidóság érdekeit a leghatékosabban megvédeni. És erről a dr. Sommersteinről érkeznek hírek Lembergől, amelyek nagyon szomorú eseményt regisztráltak. Ezt a dolgozó, nagyszerű zsidó vezérlőt a szovjethatóságok nyolc évi fogságra ítélték. Miért? Jajdul fel a zsidó közvélemény. Mi az oka annak, hogy egy ilyen férfit nyolc évre kell elzárni a külvilágtól és talán el is fog pusztulni?

De miért fogták el a Ch'vila című lengyel-zsidó napilap szerkesztőjét, Henry Herschelet, amint visszatért Stanislavba romániai utjáról.

Miért tartóztatták le dr. Schorr varsói főrabbit a szovjethatóságok és miért ítélték el kilenc évre? Az első időkben az a hír járta, hogy megölték a Varsói megszálló csapatok. Most kiderült, hogy nem halt meg, hanem talán hasonló rossz történt vele. Kilenc évre bezárták ezt a nagy tudóst és kiváló elmét.

A szovjetről azt írták mindig, hogy szimpatizál a zsidósággal. Sőt Berlin mindig azt hirdette, hogy a bolsevizmus és zsidó mindegy. Ugy látszik, — mi már régen tudjuk — hogy nem egy a zsidó és a bolsevik. Az keftő. Mindjában kiderül, hogy kellő. Aminek legjobb bizonyíték, hogy most együtt halad a német antibolsevista és antiszidó kormányzattal és el fogja itélni a zsidó vezérlőket.

mindenkor a nagyvilági fűrdőélet izgalmaiba, amely három nyári hónapban keresztül ott lüktetett, izzott a fűtött városnegyedben levő ortodox vendéglőt kezdve egészen fel a drága és luxuriz Hotel Imperiumig, ahova csodás nyolchengeres erőt-karosszériás angol rendszámú kocsi kackaringóztak fel az olajos szerpentinén.

Mintha bomba csapott volna a boldog és gondatlan élet kellős közepében, úgy hatott azokon a meleg augusztusi napokon az a tárgyalás, amely Prágában nagy izgalommal köztörténeti éjszakákban át ki volt világítva, a közírsasági elnök éjjel-nappal dolgozott és mindent elkövetett, hogy elhárítsák a szomorú végzetet a fiatal köztársaság felete felől.

Frau Falkenstein minden vendégével külön foglalkozott. Az intelligens, ötven és körülül asztalon kellemes társalgó volt és tud minden üzleti fogáson, nagyon szerette az „Auge Gottes”-t, amely neki kenyeret, sőt jólétet biztosított. Amikor vendégével foglalkozott, nem csupán az volt a célja, hogy fizessenek, hanem hogy ténylegesen jól érezzék magukat panziójában. Egyetlen nagy vágya volt, amit nem is rejtgetett, hogy doktor fiának lázas buzagommal keressen és találjon felcséget. Ahány vendége volt, valamennyit kikérdezte családi körülményei felől és ha egy zsidó vendégnek férjhezadandó leánya volt, nem nyugodott addig, amíg valamilyen szóba nem került az ő fia és a vendég leánya. Ha lehet, az eljövendő évre meginvidiálta a leányt is és nem volt esztendő, amikor egy-két menyasszony-felölt né nyaralt volna a panzióban. Hogy eddig nem sikerült egyetlen parti sem, arról nem Frau Falkenstein tehető. Vagy a leányban volt a hiba, vagy a fiában, aki nagyon igényes volt, mert a

vanni. A levél, amelyet alatt közlünk, nagy feltűnést kellett annak idején, mert azt hitték, hogy a régi ter- vet most már sikerülni fog tető alá hozni.

A FŐURI JEZSUITA-PAP MEGGONDOLTA A DOLGOT

Dáró Vécsey levele, amelyet Weisz Jenő vezér- igazgatóhoz intézett, így szólt:

„Igen tisztelt Uram! Bocsánatát kérem, hogy megbeszélésünk tárgyára visszatértem és az ortodox hitközség ajánlatát közönnel visszautasítom. Ön öszinc volt a multkor velem szemben, én is őszinc akarok lenni. Hívó és vallásos emberekkel állok szemben, tudom, hogy meg fognak érteni és méltá- nyolni. A tervezett eladásnak üzleti, még pedig rám nézve kedvező ojadát néztem, de egészen megfede- keztem arról, hogy nemcsak háziutajdonos vagyok, hanem főleg és elsősorban katolikus pap. Megkérdem néhány illetékes papjárómat. A válasz az volt, — amit különben magam is tudhattam volna mint pap, — hogy más hiten levő egyházokéségnek nem adhatok el ingatlant. Talán Önök is tudják, hogy mi katolikusok gyakran imádkozunk azért, hogy hoz- zánk térjenek, akik más hitet vallanak, jelesül, hogy az izra-éliek, akiket a Megváltónk is szépmozott, az ő ismertetére és hitre hívjussanak. Még éppen ma is fogunk egy imádságot mondani, amely „Oh Adá- náj” szavakkal kezdődik.

En tehát mint ember nem renthatom le azt, amit mint pap próbálók felépteni, hogy tudniillj: mindnyájan egyek legyünk. Ezért kérem, tekintse a multkori előzetes megbeszélésünket meg nem tör- ténének, mert én feledékeny és hanyag voltam akkor. Kérem, sziveskedjék ezt a levelet a hitközségnek átadni és szívélyesen köszöntöm Önt őszinte híve: Budapestén, 1923 december 18-án.

Vécsey József Aurél.

A levél érkezése után Weiss Jenő újra felkérte Vécsey bárót Budapestén, aki a további tárgyalások cíli kategórikusan elzárkózott. Csak ennyit mondott:

— Belátom, hogy hibáztam. Elhamarkodott ígé- retet tettem. De az egyházam tiszta mindennek fele- lőt szent. Nem adhatom birtokomat más vallásu hit- község céljaira. Nincsen földi hatalom, amely elérte- tene elhatározásomatól.

FÖLDI HATALMAK, AMELYEK MÉGIS MEG- VALTOZTATTÁK A BARÓ „MEGMÁSITHA- TALTAN ELHATÁROZÁSÁT”

A magyarországi keresztény kurzus idején tör- ténő ügyben nem sok remény lehetett arra, hogy ezen az elhatározáson változtatni lehetett volna. Azonban Weiss Jenő igazgató, aki nagyon szereti zsidóságot, elhatározta, hogy tovább harcol és meg- próbálja a „lehetetlen”-t is. Felkereste a jezsuita rend notabilitását, Tomcsányi Lajos páterit, meg más egyházi előkelőségeket. Felkereste a római katolikus egyházak jogtanácsosait és mindenkit meglátogatott, akinél eredményt remélt elérni. A panasz a követ- kező volt:

— Vécsey báró szavát adta, hogy eladja telkét a hitközségnek és adott szavát visszavonta. Jogos a panasz! Itélienek az egyházatérítők, hivjanak össze papi bíróságot és döntsen az ügyben maga az egy- ház, illetőleg a jezsuita rend.

— Nincsen földi hatalom, amely szándékától elteritsen! — mondotta Vécsey báró, a jezsuita pap. Bizonyára oly földi hatalomra gondolt, mint a pol- gári bíróság — de a papi bíróság valószínűleg nem is jutott eszébe. És a papi bíróság összetűt. Akadt ugyan egy kis ellenség, amely fiatalos antiszemita temperamentummal tiltakozott a bíróság ellen, de a meggondolt többség úgy döntött, hogy — papi be- csületrel lévén szó — össze kell álljon a papi vá- lasztott bíróság.

A jezsuiták székházában Budapestén, Mária-ucca 25. szám alatt ült össze a zsűri, amelynek tagjai vol- tak: Tomcsányi Lajos elnök, Csiffra jezsuita prépost, Baranyai Lajos, aki keresztény magyar sajtónak egyik vezető embere volt és egy jegyzőkönyvvezető jezsuita pap. A panaszos nevében Weiss Jenő, mint a szatmári hitközség képviselője jelent meg.

— Breze jó magát köztűntük fiam — mondotta Tomcsányi elnök a zsidó vezérigazgatónak. Adja elő panaszát.

Ekkor Weiss Jenő igazgató elmondotta a birtok- vásárlás történetét és beszéde végén azt hangsúlyozta, hogy megbizik a bíróság ítéletében, ennek minden to- vábbi nélkül eléveti magát.

— Nagyon örülök fiam — mondotta erre Tom- csányi, — hogy mászevallásu léteire megbizik ben- nünk és bizossítatom, hogy itéletűnk minden mel- léletékiatet nélkül elfogultalan és igazságos lesz.

ELHANGZIK AZ ÍTÉLET

A bíróság ítélethozatalra vonul vissza. Rövid ta- nácskozás után kihirdetik az ítéletet, illetőleg határo- zatot:

Mivel az egyházi hatóság döntése világi és fő- leg másvallásu személyekkel nem közölhető, felkér- jük a panaszost, sziveskedjék az ítélet iránt a mai na- pon báró Vécsey tevértünknel érdeklődni, akivel ha- tározatunkat közölni fogjuk.

Az ítélet kihirdetése után Tomcsányi Lajos páter megköszönte Weisznak a bizalmat, amellyel zsidó léte- re egy katolikus papi testülethez fordult jogor- voslatért.

Most jött a csodálk-csodája. Báró Vécsey még az- nap este a következőket közölte Weiss Jenő igaz- gatóval:

— Egyházi hatóságom utasítása szerint a szat- mári telket a rajta levő épületek együtt eladom az ottani ortodox zsidó hitközségnek.

Az adásvételi szerződést aláírták és azóta a telék és a rajta levő épületek a hitközség tulajdonát ké- pezik.

Igy fejeződött be egy adásvételi ügylet, amely valószínűleg az utolsó, amelyet a szatmári zsidóság kötött a báró Vécsey családdal.

Most már ott állnak az ingatlanok az újonnan szerzett telken és a szatmári zsidóság tovább éli a maga vallásos életét. Kétségtelen, hogy a szatmári zsidóság, amely ma már körülbelül 25—30.000 lelket számlál, erősen rányomja helyéget arra a városra, ahol most már nem csupán a császári pátenssekkel vé- deit „sz. kir. város”. Hanem határozott város, amely- nek határában husz éven át egy közlérsaság élt és a nagy földindulás folytán megszűnt ez a szomszéd- ság, hogy magyar határ legyen a régi szlovák-ruszin határból.

A szatmári zsidóság a legutóbbi husz évben ha- talmas változáson ment át. Talán épen az a körül- mény, hogy nincsenek százados tradíciói, tették lehe- tővé, hogy ma már a nagy szatmári ort. hitközség inkább chassid mentalitású, mint askenáz és ennek következménye az is, hogy intézményei nem épültek ki olyan széles keretek között, mint más hasonló nagytradíciójú hitközségekben. Különösen az oktatás elhanyagolt és az a hangulat, amely olyan zsidó kö- zösségekben szokás, ahol még a dedukció is ott le- tak. A szatmári zsidóság tulajdonképpen ma már nem él ott évtizedek óta, ami nem is nagy csoda, mert hiszen összesen alig száz éve, hogy letelepe- dettek zsidók Szatmár városában.

Mindenesetre érdekes feljuttatni ezt a tizenöt é- vel ezelőtti történetet, amely egy jóságú zsidó ve- zetőférfinak, Weiss Jenőnek ajánlását, áldozatlansá- gát és egy keresztény egyházi hatóság érdekes oh- jektivitását és emelkedett szemlélet oty kitűnően jel- lemzi...

Együtt dolgozik-e az Aguda a Keren Hajjesod vezetőivel, vagy nem?

Nagy és életbevágó problémák létez- nek a zsidóság körében, de azért vannak emberek, akik mindezek dacára nem akarják tudomásul venni a változott idő- ket. Hiába dübörög mellettük, sőt felettük a történelom irtoztos szekere, — sőt tanácsja, — mégsem akarnak tisztán látni. Ime a példa! Számos palesztinai és néhány Európában megjelenő zsidó lap- ban tiltakozó nyilatkozat jelent meg, a melynek aláírója Rav Mose Blau, aki az Agudasz Jiszroel palesztinai vezetője. Ebben a nyilatkozatban közli, hogy dr Izsák Breuer nem vett részt semmiféle Keren Hajjesod kampányban és élesen tiltako- zik a „gyanúsítás” ellen, mert az Aguda vezetői soha sehol nem vettek részt sem- miféle cionista meetingen.

Igy szól a híradás. Mielőtt még két- ségbevonhatatlan adatokkal megcáto- lánánk a Rav Blau állításait, előbb lássuk csak dr Breuer rövid pályafutását. Dr Izsák Breuer, a német ortodox zsidóság egyik legkimagaslóbb egyénisége. Ma- gyarországon, Pápán született 1883-ban, mint Breuer Salamon fia, aki Nyitrán züle- letett 1849-ben, majd a pozsonyi jesiva látogatása után Pápán rabbi lett és ké- sőbb a vallásos frankfurti zsidót hívják meg rabbinak, mint Samson Rafael Hirschnek követőjét és utódát. Különben veje is volt Samson Rafael Hirschnek. Mindketten törhetetlen harcosai voltak a különállást hirdető, nagyon vallásos né- met zsidósággnak. Vezető egyénisége volt a németországi ortodox rabbiaknak, de különösen fia, dr Izsák Breuer, akiről szö- lünk, volt az ortodox különállás hirdetője és meg nem alkuvó harcosa.

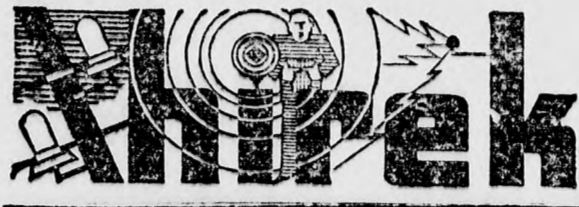
Most pedig térjünk a tárgyra. Rav Mose Blau nyilatkozatával szemben meg- állapítjuk, hogy az tullótt a célom. A PAL- COR palesztinai zsidó távirati iroda meg- bízható hírforrás és ennek november hó 10-iki száma közli, hogy november 7-én a hollandiai zsidóság cionista konferenciát tartott. Ezt követőleg Amsterdamban és Hágában nagy cionista demonstrációk és meetingek is voltak. A hági meetingen dr S. Wisser elnököt, résztvevett azon dr A. Herzberg, a hollandiai cionisták volt

elnöke és felszólt dr Izsák Breuer is, aki ez alkalommal vezölte a Keren Haj- jesod palesztinai munkájának fontossá- gát. Az amsterdami gyűlésen — ennyire pontos adatokat tudunk, — dr M. Kahn elnököt, aki a hollandiai cionista szerve- zet jelenlegi elnöke és mellett ott ült dr Izsák Breuer, aki ezuttal is a palesztinai viszonyokról értekezett és beszéde végén felszóltatta a közönséget, hogy minél többet jegyezzenek Keren Hajjesodra.

Ez faktu! Ezek letagadhatatlan do- kumentumok, amelyek azt bizonyítják, hogy Mose Blau rabbi nyilatkozata nem felel meg a valóságnak. Még mindig nem tanulta meg, hogy „különállhat” még ugy is, ha a Keren Hajjesod érde- kében fel is szól dr Breuer, aki van olyan intranzigens ortodox, mint bárki más az agudisták között. Dr Breuer van olyan világhírű nagy tekintély a világ vallásos zsidósága körében, hogy szabad neki még önálló lépést is tenni és nem reszketni attól, hogy vajjon Rav Blau „elgondoltságait” fedje-e az a lépés, ame- lyet Hollandiában oly bátran megtett.

Nem követelt el semmit dr Izsák Breuer. De ha elkövetett „valamit” ezek- kel a hági és amsterdami beszédekkel, amelyet a KH. érdekesben tett, ez semmi- esetre sem „bűn” még ortodox szempont- ból sem. Inkább erény. Mert dr Breuer bizonyára látta, hogy mit alkottak a zsi- dó alapok Palesztinában. Mint működtek eddig is a vallásos zsidóság érdekében. Nem szabad, hogy kontraktározza ezt Rav Mose Blau sem vicinális elgondolá- saival, meg a maga „kérelhetetlen” ál- lásponljával.

De ha már vita van köztük, intézzék el egymás között és ne lapok hasábjáin. S főleg ne adjon le az egyik Aguda-vezér nyilatkozatát a másik ellen, akinek azt a „bűnt” veti szembe, hogy propa- gandázott a Keren Hajjesod, tehát a zsi- dó országépítés munkája érdekében. Bi- zonyítjuk dokumentumokkal, hogy meg- tette. És ha megtette — jól tette! Dr Breuer Izsák, a volt frankfurti rabbi tudja, hogy mit csinál...

Inscr. in registrul publicatiunilor periodice prin or- donanța No. 9/1938. Dos. No. 805/1938. Tribuna ul Bihor, Secția III-a.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Oradea, Str. Miron Pompilu No. 8. Telefon: 24—40

Naptár 5700

Péntek: Sevát 2, január 12.

Szombat: Sevát 3, január 13.

Heti szidra: כ"ב

Heti halhora: הדרב אשר דרב

Szombat kezdete:

üzel bezárs 4.43

gyertyagyújtás 4.53

Istenliszelet kezdete 5.03

Szombat befejezése 5.59

Megleremthető-e az erdélyi zsidóság egységfrontja?

A zsidóság mai helyzete nem csupán azért tragikus, mert számos országban a legkegyetlenebb üldözésnek van kitéve, hanem azért is, mert akármilyen hatalmas a nyomás, még mindig nem lehet megte- remteni a zsidóság egységfrontját. Talán ne beszéljünk most nemzetközi viszonylat- ban arról a kérdéstről, maradjunk szűkebb pártiakban, Erdélyben, illetőleg Romániá- ban. Beszéljünk most erről.

Sokan vitatják, hogy egy proletár zsi- dót egy nevezőre lehessen hozni egy mil- lionos zsidóval. Vitatják azt is, hogy mi- képen lehet egy vallásilag extrém chassid- iát összehozni egy szabadgondolkodó zsidóval. Vagy a társadalmi beolvadást prédikáló zsidó egyént meg lehessen baráti- koztatni egy zsidó nacionalistával. Vitatják és ennek a vitának volna is helye, sőt le- hetne a pro és kontrá legűtő felsorakoz- tatni, ha napjainkban a zsidóság relative nyugami helyzetben volna. Ha csupán ar- ról volna szó, hogy egy-egy hitközség költségtelése vagy valamelyik jótékony- sági akció sikere mennyiben függ a zsidó öszeltesítésnek régi értelemben való meg- valóstításától?

Ennél a pontnál kell megálljunk és újra ostoroznunk a rántogott zsidó okos- ságot. Ujra azt kell mondjuk, hogy a zsidó vállalkozó, gyáros, vagy kereskedő, aki az egyik napról a másikra a lepraktikusab- ban tud „átváltani” és existenciális kér- désekben a tegnapi lisztkereskedő holnap már irógépeket tud nagyszerűen eladni, ugyanaz, az ember, amikor a zsidóság emi- nens érdekeinek védelmére van szó, — tehát közvetlen magáról — akkor évti- zedes propaganda is kevés ahhoz, hogy önmaga sorsára részérmélessék. De vonat- kozik ez az orvosa is, aki egészen mo- dern, sőt tulmodern eszmékkel tart lépést, saját szakmájának is lelkes művelője és szakértője. Amikor azonban a zsidókérdés- sel szembeni álláspontját kell revizió alá veyye, akkor ő-konzervatív és nem tudja elképzelni, hogy ő a „modern” miké- pen haladjon együtt egy chassiddal, akit „le- néz”, holott a maga méterjében lehet, sőt valószínűleg az többet tud, mint aki „le- nézi.” Ugyanez áll a többi intellektuális zsidókra is — kevés kivétellel.

Miután megmondtuk önmagunkról vé- leményünket, lássuk csak, hogy mi a hely- zet a többi népeknél? Ne beszéljünk a dik- taturás államokról, ahol akár akar, akár nem, a polgár és munkás együtt kell ha- ladjon váll-mellett, mert így diktálják neki. De vegyük a demokratikus államo- kat, amelyeknél nincsen kényszer, csak önmagukra vállalt kötelezettség. Például az angoloknál, vagy franciáknál. Amikor ellenség jelentkezett határon: nem merült fel egy pillanatra sem a kérdés, hogy vaj- jon a proletár és polgári front minden vonalán a haza érdekében. Vajjon mediat-e egy ti- zedpíllanattig is akármelyik jó angol, vagy francia nagytökés, hogy a szegény mun- kással létezik-e egységes állásfoglalása? Ez a kérdés fel sem merül, mert tudják, hogy együtt nyerne vagy veszítenek.

Meri-e tagadni bárki közlünk, hogy a legelkeseredettebb harc ellenünk folyik. Ha öszszeszedjük, hogy mennyi zsidó élet és vagyon pusztult el a hét éve folyó zsidó- ellenes háboru óta, akkor csillaqaszati szá- mok jönnek ki, amit anyagiakban vesz- teltünk és százezres számok, amit ember- élethez adoztunk. És mi mégis még min- dig ott tartunk, hogy — mediatunk? Még mindig szűkmárukan szedegetik elő a ga- rasokat a gadaqok, még mindig külön utat keres mindenki sorainkban.

IOL A ZSIDÓSÁG EGYSÉG- FRONTJA?

Meg kell állapítanunk, hogy nekünk itt Erdélyben szükségünk volna egy ve- zérre. Legyen az egyházi, vagy világi lé- rű, mindegy! De lenne valaki! Akármire zűnk, nem találnk olyan egyéniséget, aki minden irányban posszibilis lenne, aki- nek szava lefelé dörögne és feléle is ki- egyensúlyozott volna. Mindig apró-cseprő lapogatózások, félmegoldások, reszortve- zérek. Még munkaprogram sincsen. Akar- nak ugyan különböző irányban tenni vala- mit, de itt sincs határozottság, itt sincs elég céltudatos vezér, aki irányt mutatna, aki határozottan megmondaná: ezt és ezt kell tegyük, így és így kell menjünk. Ösz- sze kell fogjunk ilyen és ilyen módon. Hit- községeink, szervezeteink ugy kell öszze- álljanak, hogy segíteni tudjunk önmagun- kon.

De kinek kiáltjuk ezt? Annak a jó- módú zsidónak-e, aki még mindig azt hiszi, hogyha neki van néhány milliója, (arany- ban pár garas) akkor már nincs benne a frontban, amely ellenzívában van, akkor őrá nem is vonatkozhatik semmi. Ha meg munkás, akkor azt gondolja, hogy zsidó munkás és a nem-zsidó munkás „egység- frontja” az igazi, a többi nem lényeges.

Mi legyen hát a teendő? Ha azt akar- juk, hogy a zsidóság ne hulljon szét, mint oldott kéve. Ha azt akarjuk, hogy a zsidó- ság frontját tarthassuk, amely már számos nagy országban teljesen összeomlott.

Fogjunk össze, míg nem késő! Millió a tennivaló! Lenn Szulinnál zsidó ezrek íagnak meg, akik keserű emigrációban vannak. Újabb tízezrek várják segítségün- ket azokban az országokban, ahol üldözve vannak. A mi szegényeink is küzdenek a léttel. A mi intézményeink is csak egyik napról a másikra élnek.

Egységes irányvezetés kellene. Öszze- fogni hatalmas lendülettel a mai időknek megfelelően. Olyan „praktikusnak” lenni a zsidó ügyekben, mint amilyet minden zsidó tanusit a magánéletben. Milyen irányu leg- yen ez az öszzetfogás? Honnan induljon ki ez és miképen valósuljon meg? Erre vár választ az erdélyi zsidóság! Erre vár vá- laszt, mert ha nem, nem kerülheti ő sem el szomorú végétét...

Ki adja meg a választ? Erdély egy- szerű zsidói és prominens vezetői. Szeret- nénk inkább rendezni erről a kérdéstről. Akinek komoly mondanivalója van, annak

A levegőt nyelő emberek...

Borzalmas kellemetlenséget idéz elő majdnem minden tízedik embérel egy ideges eredetű u. n. (aerophagia) túlsok levegőt nyelő embertüpus. Ezen kellemet- lenség abból áll, hogy a gyomor és a bél megtelenek levegővel és borzasztó fellü- vödást és feszültséget idéz elő a gyomor- és bélrendszerben, sőt a rekeszizmokat is annyira feltolja, hogy nehéz légzés áll elő és a szivre is kellemetlen érzést, nyo- mást gyakorol. A beteg ember enni nem bír és ha eszik, azonnal hányingere van, szédül, fejnymást érez, valóságga elke- seríti egész életét.

A világhírű amerikai GASTRO-D. azonnal megszünteti azokat az ideges és gyomorra visszavezethető zavarokat és így megszűnnek fenti kellemetlenségek is. GASTRO-D. kapható gyógyszerárta- lban és drogériákban, vagy postán meg- rendelhető 140.— lej utánvétel mellett Császár E. gyógyszerüzében, București, Calea Victoriei 124.

helyet adunk a „Népkünk” hasábjain. Jobb volna, ha azonnal rátérnénk a szervezésre. De ha birtuk eddig, most már kibírjuk ad- dig is, amíg megbeszéljük alaposan és min- den részletre kiterjedően a teendőket.

Feladjuk a kérdést, tessék válaszolni: miképpen alakuljon ki a zsidóság egység- frontja Erdélyben és ezzel kapcsolatosan az egész országban? Mi az azonnali teendő? Melyek a feladatok és hogyan lehet leggyorsabban és legeredményesebben meg- oldani?

— Nem utasítják ki Palesztinából az illegális bevándorlókat. Burke jeruzsálemi rendőrigazgató két illegális zsidó beván- dorlót 25—25 font bíráagra, vagy egy hó- napi elzárásra ítélte, eltekintett azonban az országból való kiutasítástól, miután az állami ügyész kijelentette, hogy a rend- őrség főirodájából olyan értelmű különle- ges utasításokat kapott, hogy többé ne tegyen indítványt illegálisok kiutasítá- sára.

DIANA pelyhűt izmail, elcsigázolt leslet felüldii.

— Nem lesz Lublinból zsidó rezervá- tum. A Daily Herald volt varsói tudósí- tója oly értesülés birtokába jutott, mely szerint berlini nemzeti szocialista körök el akarják ejteni azt a tervet, hogy a lublini körzetben tiszta zsidó rezervátu- mot teremtsenek és ehelyett egy nagyobb kiterjedésű vegyes lengyel-zsidó rezervá- tum létesítését tervezik, ahol 20 millió leng- yelet és zsidót akarnak szük térben öszze- préselni. A német hatóságok Közép-Len- gyelországban egy német kormányzó fennhatósága alatt négy tartományt ki- vánnak egyesíteni és ide akarják tolon- colni az öszszes lengyeleket és zsidókat, akik a nyugatlengyelországi tartoma- nyokban, vagyis Posen, Pomeránia és Szilézia körzeteiben élnek. Ezenkívül Lodzról és a keletproszországi határvi- dékről további kétfélmillió embert akarnak erre a területre hozni.

LEGIDEALISABB HASHAJTÓ, VÉRTISZTÍTÓ, epehajtó a dr Földes-féle „Solveo” pirula. Székreké- dés, bélrenyheség, rossz emésztés, gyomorrontás, fellüvödés, gyomor- és bélhájdalmaknál teljes gyó- gyulást nyújt. Egy doboz ára 20 lej. Minden várost és vidéki gyógyszerüzében és drogériában kapható.

Utazó urak figyelmébe!

A közkedvelt „ÁBOR“ vezetése alatt megnyitott a főváros legkényelmesebb pontján

Cafe Restaurant

„Urban“

București, Str. Burseni 3.

Erdélyiek legszebb találkozóhelye

— **ELJEGYZÉS.** Herschkovits Sanyi (București) és Lőb Boriska (Hida) jegyzék. (M. k. é. h.)

— **Akcio a lengyel jesivák Palesztinába való átköltözésére érdekében.** Dr Isaac Herzog, Palesztina országos főrab-bija résztvevő a nagy Churva zsinagógában rendezett istentiszteleten, amelyet a lengyelországi jesivák elesett vezetőinek és növendékeinek emlékére tartottak Jeruzsálemben. A főrabbi felhívást intézett az angol kormányhoz, hogy engedje meg a nagyobb adátszámú jesiváknak Palesztinába való áttelepítését, nehogy „kiaduljon a Tóra fénye.“ Dr Herzog az amerikai zsidókhoz is felhívást intézett, hogy a palesztinai célokra gyűjtött alapoknak egy részét fordítsák a palesztinai jesivák és tanulmányi intézetek fenntartására.

— **Az Egyesült Államok politikai egyenlőségei a fajság ellen.** Newyorkban több, mint huszezer ember jelenlétében a Németország és a Németország által elfoglalt területeken a fajság áldozataitól esett zsidók emlékére nagyszabású emlékülépítést rendeztek. Az ünnepélyen, amelyet az amerikai zsidó kongresszus, a zsidó munkásszervezetek bizottsága és több keresztény szervezet rendezett meg a Madison Square Gardenben, megjelentek az amerikai közélet politikai vezetői is. Herbert Hoover, az Egyesült Államok volt elnöke, Alf Landon, a republikánus párt elnököltöje, Fiorelo La Guardia, Newyork polgármestere, éles szavakban keltek ki a náciizmus és a németek által elfoglalt területeken uralkodó zsidóellenes terror ellen. William Green, az amerikai szakszervezetek szövetségének elnöke, a világ erkölcsi energiáinak mozgósítását követelte „az örület uralma“ ellen. A jelenlevők határozatot fogadtak el, amelyben felszólították Roosevelt elnököt, hogy nyilvánosan fejezze ki az Egyesült Államok népének megvetését a náciizmus szemben. Végül a számtalan el-esett zsidó emlékére elmondották az ősi zsidó halotti imát, az „El molé ráchami-mot“, amelyet a tömeg sirva hallgatott végig.

Uj üzlet!

Uj üzlet!

„Elysée“

CLUJ, Calea Regele Ferdinand 12 (Golya-aruházal szemben)

Tekintse meg árukraktárunkat vételköltségszámítás nélkül

Női legherneműk nagy választékban

Divatszálak, divatövek, kezyük, harisnyak, bróssok, clipsek, stb. nagy választékban

Olcsó árak! — Figyelmes kiszolgálás!

„Hat hónapig vándorolt az ablakpárkányon...“

Ez a cím: Részlet egy levélből. Irta: egy nagyváradi orvos. Miért írta? Mert nem akarta kifizetni két éves hátralékát és ezért erélyesen felszólította lapunk kiadóhivatala. Az ömlengő és dicséret leveleknek nagyon kis hányadát szoktuk kivonatban közölni, ahogy egy szülő szokta elmondani, ha dédelgetett gyermekét dicsérik. Ezért szükségesnek látjuk, hogy egyszer már megírjuk azt is, hogy egy nagyváradi orvos azt írja nekünk, hogy minek molesztáljuk őt a lap kiadásával. Igaz, hogy két éven át többször megszólította lapunk szerkesztőit, hogy milyen jó volt ez, vagy az a cikk. Most azonban fizetni is kell, mert „szerelemből“ nem lehet fenntartani egy újságot. Nekünk is fizetni kell, mindent készpénzen, méghozzá azonnal. Amióta a doktor ur úgy érzi, mint intellektuel, hogy szellemi munkáért nem kell fizetni, akkor önmagától állít ki szegénységi bizonyítványt, amelyet azonban még sem fogadunk el, mint felmentést a fizetési kötelezettség alól. Egy igazi intellektuel tudja jól, hogy gyakran elmegy valaki egy orvoshoz és azt panaszolja, hogy fáj a feje, vagy hogy „nagyon ideges“. Az orvos mond valamit és fizetlet érte 200 leit. Holott az újít sem mozdította meg — de azért tanult tíz-tizenöt éven át, hogy amikor valakinek fáj a feje, megmondhassa, hogy a beteg mit csináljon. Ezt kell megfizetni!

Nos hát a zsidóság, — amelyhez a doktor ur, von Haus aus — nagyon szoros kapcsolatban volt, nagyon beteg. És ha mi ezekre a tünetekre rámutatunk, akkor ezt az orvos ur állítólag az ablakpárkányon hagyja. Igaz ugyan, hogy ez nem igaz, mert minden héten olvasta, de mert fizetni kell az előfizetést, inkább tagad. Ahogy a rossz fizető páciens szokta letagadni a viziteket. Ne csodálkozzék majd a doktor ur, ha az ő munkáját is ennyire semmibe veszik majd. Elvégre, ha egy latiner ilyen véleményvel van a betűről, akkor ne várja, hogy benne is tiszteljék a tudást. Hiszen akkor ő nem orvos, hanem szuster — ainek végeredményben szintén fizetni kell a talpalásért. Legelőbb ezt a „talpalást“ fizesse meg a doktor ur, ugyanis elkopott az inkaszámsunk: talpa két év alatt, amíg nem méltóztattott neki fizetni.

— **Városi mérnökök konferenciája Hajtában.** Palesztina városi mérnökei konferenciát tartottak Hajtában szakmai ügyeiknek megválasztására. A konferencia delegátusainak tiszteletére Hassan Bey Shukri, Hajta főpolgármestere, banketelt adott a városi tanács nevében. A vendégek között akkói, jaffai, jeruzsálemi, nablusi, nazareti, petach-tikvai, telavivi, tibériasi és hajtai delegátusok voltak. A konferencia befejezése után a Hadar Hakarmel tanácsa adott bankettet a delegátusok tiszteletére. A tanács nevében dr Soloweitschik és Gerstel mérnök üdvözlölte a vendégeket, akiket végigvezettek az új központi piacon, amelynek építésére 40 ezer fontot fordított a zsidó városnegyed.

— **109.000 zsidó emigrált eddig a volt Ausztriából.** A bécsi zsidó hitközség statisztikai kimutatása szerint 1938 márciusától 1939 szeptemberéig, vagyis az Anschluss óta a háboru kitöréséig, 165 ezerrel 55 ezerre csökkent az Ausztriában élő zsidók lélekszáma. Ezek a számok a Gestapo rendelkezésére vették az Ausztriából származó támaszkodóknak, mely szerint 1938 márciusától 1939 szeptemberéig 109 ezer zsidó hagyta el Ausztriát.

Megszabadulhat a ruhájára rúhulló kellemetlen fejkorpától, ha

„HEINRICH“

PETROL szappant használ.

Megszünteti a hajhullást és korpázást. (Apható minden szaküzletben)

— **Vámunió Irak, Palesztina és Szíria között?** Bagdadból érkezett jelentések szerint az iraki képviselőházban javaslat hangzott el arra nézve, hogy az iraki kormány kezdjen tárgyalásokat a vámahatárok megszüntetésére Irak, Szíria és Palesztina között. Hir szerint az iraki kormány kijelentette, hogy valamelyik tagja kezdeményező lépéseket fog tenni a szőnyegforgó tárgyalások megindítására, ha erre lehetőség adódik. Egy másik híradás szerint a palesztinai arab kereskedelmi kamara javaslatot dolgozott ki arra nézve, hogy hívjanak össze gazdasági konferenciát, amelyen Szíria, Libanon, Irak, Transzjordánia és Palesztina kereskedelmi életének reprezentánsai vennének részt.

— **A HIAS a menekültek segélyezéséért.** A HIAS nevű zsidó vándorlási és segélyezési szervezet több mint kétezer delegátus részvételével tartotta meg a napokban 10-ik évi közgyűlését Newyorkban. A közgyűlésen megjelent Newbold Morris, a newyorki városi tanács elnöke is és beszédet tartott, amelyben élesen állást foglalt a német-orosz szövetség és a támadó államok magatartása ellen. A közgyűlés üdvözlő levelet intézett Roosevelt elnökhöz, akit a kor legnagyobb humanista vezérének neveztek és a kinek köszönetet mondanak azon erőfeszítésekért, amelyekkel a menekültügyi kérdések megoldásához igyekezett hozzájárulni. A közgyűlés végül azon reményének adott kifejezést, hogy Roosevelt elnöknek sikerülni fog megbíri az angol kormányt arra, hogy nyissa meg Palesztina kapuit a menekültek számára.

— **A Párisban élő kelet-európai zsidók segélyezése.** A Joint által Párisban alapított segélybizottság ülést tartott, amelyen jelentést tettek a Párisban élő lengyel, magyar, román, orosz és más kelet-európai zsidó családok helyzetéről, amelyek a háboru következtében kenyerüket veszítették. Többek között segélyre szorult több, mint 120 zsidó festő, színész, író és újságíró. A segélyezéshez körülbelül havi egymillió frankra van szükség.

EZÜST
menorák, gyertyatartók, serlegek, evőeszközök, templomi kegyeszek bármily művészi kivitelben legolcsóbb árban.
Gyártása és eladása: „TACAMUL“ ezüstáru gyárban
CLUJ, Str. Gen. Neculcea No. 8.

WASSERSTROM SÁNDOR:

A lengyel zsidóság vértanúságának megrázó dokumentumaiból...

Al élő ani bajchjo, éni, éni jordá mojim... (Ezeket siralom és ezekért omlanak könnyeim...)

1.

NEM LEHET JUDGEGEKEL BIRNI... Bucurest, január elején. Háláspáti arc mered élm egy bukaresi harmadrendű szálloda szegényes szobájában. Vajaki figyelemmel arra, hogy itt találók egy lengyelországi zsidó menekültet, aki részleteket tud elmondani azokról az eseményekről, amelyek az utóbbi hónapokban lejátszódtak a németek által megszállott lengyel területeken. Egy szemek és sápadt borotás arc, reszkető kezek, révedező tekintet és akadozó beszéd festi alá mindazt, amit rapszódikusán elmond az a szerencsétlen testvérünk.

A gerer rebbe

— Ne csodálkozzon, hogy ilyen stádiumban vagyok. Elvégre amit én és sok százezernyi zsidó testvérünk átéltünk az volt Lengyelországban, ahol kevés a szó és gyenge a legjobb író tollja is. Állandó kínzások között éltünk meg és izgalom között, ezt nem lehet idegileg bírni. A lengyel területeken megszünt minden zsidó gazdasági tevékenység. Éheznek a zsidóság és családokra vár. Sajnos, önéletről nem fog tudni soha kimenekülni ebből a szerencsétlenségéből. A megszálló csapatok seholsem bínnak finoman a bensőtűtéssel, de ennek dacára a németek bánásmódja a született lengyelekkel szemben nem mondható nagyon rossznak, vagy különösen kegyetlennek. Aki a lengyelek közül nem lázadozik, az mehet nyugodtan munkára után: békén hagyják. De a zsidókkal szemben egészen más a bánásmód! Nincs belátás, nincs egy jótányi megértés sem!

— A borzalmak újat járja a sokat szenvedett lengyelországi zsidóság. Mivé lett rövid hetek alatt az a nagy rezervuár? Az a tudományos nagy vár, a Tannas az a csodás ápolás, amely a gazdasági életnek honvolut szervezte, amely hirtelen ugyan sok proletárt, de voltak vagyonek is, meg nagy zsidó jövedelmű családok? Mivé lett mindez? Most már nincsen csak zsidó proletár és nincsenek zsidó intézmények. Csak rettegés van és haláltelelem. Csak éhezés van és fegyoskodás, meg kétségbeesés, amely egy pillanattal sem szűnhet.

— Ahogy itt engem lát, nem így néztem ki hat hónappal ezelőtt. Rendes foglalkozásom, existenciám volt Varsóban. Most pedig földöntúto vagyok, aki már csupán csak hajóra várok, hogy továbbmenjek Palesztina felé... De mit is kezdek ott? Még magam sem tudom. De úgy érzem, hogy mennem kell már Európából, mert itt megfulladok. Nem bírom ki ezt a vérgőzös levegőt! Inkább a földön feküdni

és egész nap a földet torni, csak lehessen mélyen és szabadon lélegezni.

— De minek beszéljek, ezeket tudják Önök is? Minek részleteket mondani? Minek felhozni a zsidók érzéseit, akik ma még nyugodtan élnek. Talán azért, hogy ők se tudjanak aludni a borzalmak halálára, amelyeken mi átégyünk?

2.

ÉPFEN EZEK ERDEKELNEK BENNÖNKET... MIERT KENDŐZZÜK A DOLGOKAT? LASSUK CSAK, MI TÖRTENIK OTT, AZ EGYKORI LENGYELORSZÁGBAN?

Menekült lengyel testvérünk végigsimítja homlokát és újra el okorra hártani a visszaemlékezésre való felhívást. Nem akar beszélni, de hosszas kérés után mégis szótára nyitk ajka...

— Márítok ők. Tudja Ön, van-e fogalma Önnek, hogy naponta hányan halnak ott hősi halált zsidóságunk? Ez majd csak évek múltán fog kiderülni minden egyes részletével. Csak epizódok azok, amelyeket én tudok...

— Például Varsóban. Kutatni kezdtek elrejtett munióit után. Ha olyan helyen találtak, ahol zsidók laknak, olyan utcában vagy házban, azonnal statáris bíróság elé állították az ottlakókat. Tíz-husz, ötven, százot (több száz zsidót). Még a lengyelek rejtőzött munióit is ránk fogták. Minha az a fiatal leány, vagy a 80 esztendő öregember tehetett arról, hogy a frontkatonák az ostrom alatt elástak egy géppisztolyt a ház előtt, az udvaron, vagy a kertben? Összegyűjték a halált a rögtönítelő bíróságok ezére a boldogtalancokra. És közben nincsen kenyér és nincsen existencia. Éhezés van és láz. A jövedelmű szegény emberek nem tudnak működni és ami van, az fidezésre sem tudja a szükségletnek fedezni.

— Konkrétumot? Tudok azt is! De minek, hiszen ismerlek s ha nem ismernek, annál jobb Önöknek...

3.

A NADELKI UCCA MÁRTYRJAI De azért elmondok egyet, amelyről a zsidó távirati irodák is megemlékeztek. A Nadelki-ucca tragédiája. Ahol egy Siebring nevű zsidó egy Gestapo szolgálatában álló lengyel rendőr agyonlőtt. Mert a rendőr kegyetlenkedett vele, mert szadista kéjjel használta fel az adott helyzetet, hogy kedvére kizsárolt egy szerencsétlen zsidót.

Meggondolatlán volt a szegény zsidó, de nem bírta tovább. És ezért büntetésül körülzárták a 9. és 11. számú házakat ebben a Nadelki-uccában. Összeszedték az ottlakó 53 zsidót és rögtönítelő bíróság elé állították. Még aznap agyonlőtték őket. Ártatlan nőket, fiatal gyermekeket, reszkető és öregeket. Mind egy volt! — Mondja Uram, — kiálja könnyek között a menekült — el tudja ezt képzelni?... 53 zsidó mártír egy napon? És miért, miért, miért? Egész Varsó sirt és nem tud visszatalálni az ória, hiszen „nincsen ház, ahol ne volna halott.“ Holott másnap már újabb borzalmak híre érkezett. Vidéki városokban sem jobb a helyzet.

Mintha az emberi gonoszság ünné érhetetlen és retentív orgiáját a lengyel zsidóság fölött. Pedig nem is voltunk rosszak. Mennyi vallásosság, mennyi tanulás, mennyi jövedelműség, mennyi jóakarát. Hogy voltak közöttünk hibásak is? Még mindig ezerszerre

jobbak vagyunk, mint — ők... akik halomra gyilkolnak bennünket...

4.

A PINCKBEN REJZŐ GERER REBBERÖL... — Tudja Ön, — folytatja a menekült, — hogy a gerer rebbe hol van? Ez az öreg, 86 éves, nagy tudós, aki a lengyelországi zsidóság legtekintélyesebb rebbeje volt, most földöntúto, aki városról-városra bujdosik és keresztény, meg zsidó házakban a pincékben rejtőzik. Tengernyi szenvedéseken megy át, de nem mer jelentkezni, mert akkor talán — Isten árkiz — a halál vár rá.

Reb Jechack Zalig Morganstern, z. c. k. l. sokolowi rabbi

— A gerer rebbe... Tudja Ön, ki ő? Fogalom. A tudásnak, a szerénységnek, a felmagasztosult magassághendű embernek mintaképe. Sokszázszor hivatott Lengyelországban, akik boldogok voltak, ha legalább odamehenének hozzá egy kis biztatásra, egy szempillantásra, amely új erőt önthetne a csüggedőkbe. De ő is bujdosni kénytelen, mert nem akar meghalni fegyverek által. Még ént akar, mert bizonyára szent hivatás vár még rá. Reb Arje Lőb ben Abraham Mardechaj bujdosik. Ez még jobban fáj (többmillió zsidónak, mint csak minden más... Nem is tudni, hogy a pillanában hol van? Csak adná az Örökkévaló, hogy kimenekülhessen és csijsza az Erecbe...

5.

MI VAN A TÖBBI REBBERÉKEL ÉS MÉS ZSIDÓ VEZETŐKKEZ? — Soroljam el őket egymás után, akik eddig mártírhaltak voltak? Kezdjük talán: Reb Jechack (Ise) Mayer Lewin-nél? Aki a gerer rebbe veje, a „Chidus Horim“ unokája és a lengyel zsidóság másik vezére volt. A gerer rebbe és Lewin anyja testvérek voltak, tehát ők unokatest-

Reb Jechack Ise Mayer Lewin z. c. k. l.

vérek is. Reb Ise Mayer Lewin különben a bendner rebbe fia volt. Előbke a lengyelországi Agudának és Wadd Hapocinek, tehát az Aguda executivejának is vezetője. Ezenkívül létezett egy ortodox bank is amelynek ő volt az irányítója. Kétféle pénzügyi szakember és kiváló szónok. Érdekes, hogy a gerer rebbe elfogadott kvittelt, de pldfent (pénzt) nem vett el, mert maga is d u s g a z d a g ember, akinek számos nagy vállalata, földbirtoka, háza voltak, amelyek nagyszerű megőreit biztosítottak számára. Részben Lengyelországban fektettek ezek az értékek, részben Palesztinában. Reb Ise Mayer Lewin pedig a gerer rebbe pénzügyminisztere volt.

— Amikor világkongresszusokon szónokolt, vagy

vallási tárgyú beszédek tartott, valóságos extázisba hozta hallgatóit. Nagyszerűen bánt a szavakkal és szédeléses tudása páratlan kedvességgel párosult. Ha voltak is politikai ellenfelei, azok is meghajoltak emberi nagyszerűsége előtt. Még keresztény körökben is nagy tekintélynek örvendett.

6.

A MARTIRHALALT SZENVEDETT REB JICCHAK (ICSE) MAYER LEWIN VATESZI JOSLATA — Bár politikai ellenfelei voltak a cionisták, történelmi valóság az, hogy az Aguda palesztinai munkája akkor vette kezdetét, amikor 8 évvel ezelőtt apórával együtt kintjártak az Ereben és látták az ottani nagyszabású épít munkát. 1937-ben ki akartak költözni Palesztinába, de Reb Mayer Lewin nem tudott megbékülni azzal a terrortal, amely akkor dühöngött az angolok csendes asszisztálása mellett. A maribadi knesszion élesen ki is fakadt az angol politika ellen.

Vateszi jósolatot mondott akkor: a világ fel fog morzsolódní és sarkaitól fog kilendülni... Izrael népet üldözik és kínozzák minden oldalán és kard, meg éhség által pusztulnak. Hulláhegyek halmozódnak a zsidóság mártírjaiból. Az Isten büntető keze egész sulyával elérte a zsidóságot, ezért a legtöbb országban gyegyetlenül szenvednek, még Palesztinában is, Isten ujjá ez és nem számíthatunk az angol birodalom kegyelmeire sem, csak amíg az ő érdekei így kívánják.

Dörgő hangon kérte az ortodox zsidóságot, hogy fogjanak intenzív munkába Palesztina felépítése érdekében. Bár ellenfele volt a cionista szervezetnek, azonban a Fehér Könyv elleni küzdelemben egységet hirdetett.

7.

A 86 ÉVES GERER REBBÉNEK ÉS VEJÉNEK BÜNE — A lengyel kormányok tudják, hogy a gerer rebbe és veje mögött százszázalékos álltak és mindenkor igénybe is vették értékes szolgálataikat. Így történt azután, hogy amikor a lengyel nemzetvédelmi célokra pénzt gyűjtöttek, akkor a gerer rebbe is közzétett egy felhívást, amelyben felkéri a zsidóságot, hogy hadicélokra minél nagyobb összegeket adományozzon. Tulajdonképpen ennek köszönhető az ádáz üldözés, amelyben részük van. Amikor a lengyel-német háború kitört szeptember elején, a gerer rebbe éppen egy lengyel tituliáron volt és amikor hírtelen el akarta hagyni az országot, már nem volt rá lehetősége. Így rekedt az országban és most üldözik a gerer-t élte-re-halálra. S ennek szomorú következménye az is, hogy Reb Iese Mayer Lewint — megölték.

Megölték őt, akire — és itt sirni kezd az informátorom, a szerencsétlen menekült, — úgy tekintünk mindannyian, mint az Örökkévaló korunkbeli prófétájára a legnagyobb emberére. Ezek nem csupán imádkozó nagy emberek voltak, hanem komoly vezérek, akik vagyunk, tekintélyük és tudásuk arzenáljával segítettek a nép nyomorán. Tanácsadói, vigasztalói és minden tekintetben igazi vezetői voltak a zsidóságnak. A sejm-választások küzdelmeiben is résztvettek és amikor a legutóbbi választások voltak, akkor az ő agitációjuknak volt köszönhető, hogy Trockenheim és Minsberg — utóbbi a lódzi hitközség elnöke, — az Aguda részéről befuthattak a lengyel parlamentbe. Páratlan tevékenységükre jellemző, hogy még arra is kiterjedt figyelmük, hogy megfelelő sajtóval lássák el a lengyel zsidóságot, hogy létrehozza azt a részvényintézményt, amely kiadta a „Togblatt” című napilapot s

D. Steierné szépségápolási intézetében a legmodernebb kezelési módszer szerint pattanásos, száraz, ráncos, zsíros, milleszerű bőrt a legrovidebb időn belül tökéletesen rendbehozzák. Estélyi kikészítés! Oradea, Telefon 19-66 Piața Reg. Maria 1. (Dermata felett!)

ennek volt köszönhető, hogy az rendkívül elterjedt volt az egész közfarság területén.

8.

A TÖBBI RABBIMARTIROK... Ilyen kiváló férfiak kerültek most az életet kioltó puskák elé! Rosta kívül még halálhírt közlik a következő nagy férfiaknak: Reb Jichok Zelig Morgenstern, a szentéletű, világhírű sokolovi rebbe, akinek szintén sok ezer híve volt. Meghalt és a rettenetes gáz din folytán nem látjuk többé szelid arcát, nem halljuk egetverő imáit és nélkülözni fogjuk okos tanácsait... — Reb Zvi Arje Frommer is meghalt, a lublini jesiva vezetője, ki tudja, milyen szenvedések közepette történt kímulása?... — Rabbi Simon Jehuda Skop, a grodnói rabbi. Rabbi Boruch Libovitz, a kemenetzi jesiva vezetője, mind meghaltak ők. Elrabolták életüket tőlünk. Csapán mártírhaláluk körülményeit nem ismerjük még. Meghalt Rabbi Jakob Glazer, piotrkovi dajon is és még sokan a legnagyobbak és legkiválóbbak közül.

9.

A BORZALMAK FEJEZETE — Ott voltam még akkor Varsóban, amikor egyik lengyel kisebb városból hozták a hírt, amelyről még senkinek emlékezett meg. Egy tiszt útni kezdett — minden ok nélkül — egy dolgozó zsidó mészároslegényt. A fiunk agyát elöntötte a vér és megdöbbenve — beleszurta kését a tiszbe. Képzelték, hogy milyen

„Nem szabad egy kanál levesért eladni a lelket!”

A lengyel munkások és az antiszemitizmus

Érdekes és biztató jelenség mutatkozik a lengyelországi körében. Különösen a lengyel munkásság az, amely ymost, hogy közös elnyomás alatt szenved a zsidókkal, egészen más hurokat penget, mint régebben. Hatalmas tömegű propagandaanyagot osztogatnak széjjel a városi és más városbeli lengyel munkásság körében, amelyben élesen kikelnek a németek antiszemita propagandája ellen. A közönségben megállapítják, hogy a német mecsárdó csapatoknak az a célja, hogy elteleltessék a lengyel felszabadulás eszméjét. Ennek érdekében minden lehetőséget kihasználva és különösen a zsidók ellen uszítanak. A jól bevált propaganda eszközeivel azt akarják bebeszélni a lengyel munkásságnak, hogy minden bűnnél, bűnnél a zsidók az okai és a németek célja az, hogy felszabadítsa őket a zsidó befolyás alól.

A propaganda főleg azokat a közönségekben folyik, amelyet a szegény lengyel lakosság élelméze érdekében állítottak fel. A felhívás, amelyet a németek terjesztenek, azt iquekeznek bebeszélni, hogy ők azok, akik a lengyel éhezé lakosság jólétéről gondoskodnak. Viszont a munkásság felhívása érthetően és tisztán megmagyarázza, hogy ezeknek a közönségeknek a költségeit is a lengyel lakosság gyűjtötte össze, viszont a németek ez is saját „nagylelkűség”üknek javára írják. Az étkezőtérmekekben mindenféle antiszemita jelszavakat tüggesztenek a falra. A felhívás szerint „nem szabad egy kanál levesért eladni a lelket.”

A németek propagandáját ezzel igyekeznek ellensúlyozni a lengyel munkások. Ez nagyon helyes és egészséges, mert ahogy mi ismerjük az egyszerű és nem eléggé kulturált emberek pszichéjét, nagyon könnyen hajlandók elfogadni a zsidóellenes kiszólásokat — különösen Varsóban, ahol évtizedek, sőt évszázadok óta éper eleget antiszemitáskodtak. Na-

vérítődés következett erre megtorlasképpen. Csak annyit tudunk meg, hogy a hitközség legtekintélyesebb negyven vezetőjét ellogták és minden különbözőbb előkészület és kihallgatás nélkül: agyonlőtték, négyházat pedig koncentráció táborba internáltak.

Amiért egy zsidó mészároslegény megdöbbenés volt, azért kellett a kiváros rabbijának, hitközségi elnökének és a többi tekintélyes embereknek meghalni.

De minék folytassuk tovább. Ilyen történetet tudnék még sokat, de miért?... miért folytassuk? Nem elég fájdalom már ez is?

10.

JISZGÁDAL, VEJSZKADÁS SEMÉ RABBO... Csend, mélyéges csend honolt a szálloda szobájában, ahol beszélgünk. Úgy éreztük, hogy ezek után minden szó csak hétköznapivá teszi ezt a komor hangulatot, amelye mintha ezernyi Kél molé rachim hangozna valahonnan messziről, a szférikus magasságokból és tiszteznvi gyermek-kórus mondaná el valahol sokszázszor mártír után a Jiszgádál, vejszkadás semé rabbot... Némán kezét fogtuk, egy szót sem szölkünk többet. Napokig hatása alatt voltam ennek a szomorú beszélgetésnek... ime itt adom, mint a mai lengyel helyzet egyelőre hézagos keresztmetszetét. De ki tudja, mi vár még azokra a szerencsétlenekre, akik ma ezen a sok megpróbáltatást átvészelt földön élnek?...

gyon helyes ez az ellenakció, csak azt nem tudhatjuk, hogy eredményes lesz-e? Mindenesre elég bűn terheli a lengyel lelket, ami a zsidóellenes megnevelésű gondolatokat illeti, most talán expidiálni fogjuk bűnüket. Mindenesre sokat kell tegyenek, mert elég sok van a rövásukon.

— Halálozás. A napokban elhunyt Nagyváradon öv. Fülöp Mártonné, aki mintaképe volt a vallásos zsidó asszonynak. Hatvannégy éves korában hunyt el és egész életén át jótékonykodott. Halála előtt nagyobb összegeket hagyott egyes jótékony intézményekre. Jellemző vallásosságára, hogy már évekkal ezelőtt, férje halálakor megvásárolta saját sírhelyét is és még sírkövét is felállította. Temetésén sokan vettek részt, régi ismerősei és tisztelői, amelyen Schwartz József rabbi tartott megindító gyászbeszédet. Halálát gyászolják fia: Fülöp Ede és Sándor kisjezői kereskedők, továbbá kiterjedt családjá.

— A palesztinai kormány költségvetése. A palesztinai kormány hivatalos lapja, az Official Gazette számokat közöl a palesztinai kormány költségvetéséről. A kormány kiadásai hétmillió 73 ezer 233 fontot tesznek ki. Ebből egymillió 843 ezer 70 fontot a vasutak, 797 ezer 527 fontot a közmunkálatok emésztenek fel.

— Eljegyzés. — Weisz József (Somcuta-Mare) eljegyezte Káhan Helénkét (Viseul de jos) M.k.é.h.

Kéngelmes Deniő! Elsőrendű or. kőser vendéglő és bodega Gelstein-nál, București. Str. Azilul de Noapte 12. Telefon 51-2-39. Olcsó és pontos kiszolgálás!

Vasárnap, folyó hó 14-én, délelőtt 11 órakor

Dr N. M. GELBER történelem tudós, egyetemi tanár és Dr IOSIF MANN (Cernaui) előadásokat tartanak

„A zsidóság világ helyzete” címen, a Városháza dísztermében

— CSALÁDI UNNEPSÉG ULLMANN ISTVÁN HITKÖZSÉGI ELNÖK HÁZÁBAN. Az elmúlt Voero szombatián nagy családi ünnepség volt Ullmann István nagyváradi hitközségi elnök házában. Elsőszülött fia, Alex, akit zsidóul megholdogult apja után Slomo Zalmen-nek neveznek, leit bar-micvoh. A fia, a családi tradícióhoz híven, már most is iáratos a tanulmányokban és az egyik szajgo Cselelméjú boncolgatásával nagy elismerést keltett a megjelent közönség előtt. Az ünnepségen résztvett a város előkelő zsidó társadalma, ahol roskadásiq telt asztalok mellett ünnepeleék a bar-micvoh-t és a szülöket. A tradícionális szellemben megtartott ünnepségen számosan vettek részt az Ullmann és Schreiber család külföldi rokonsága közül is, így Budapestről az öbuda Freudiger-család néhány prominens tagja is. A hitközség számattevő tagjai, valamint a rabbiág tagjai is résztvettek az ünnepeleén és Zimmelbaum Pinkász ros-bészidn nagy beszédben méltatta az Ullmann-család tradícióit. A messiá multiba nyúló generációknak, amelyek az ősi zsidó tradíciókban emélyültek, Slomo Zalmen egyik legifjabb leszármazottja, aki bizonyára dédapja, nagyapja és apja szellemében fogja az élet útját megjárni. Apai részen a makói Jerjesz Slomo és anyai ágon a Chasam Szóier hagyományai álljanak példaként előtte. Blum Mózes rabbi Klein Mór rabbi szóáltak ezután még fel. Erdékesége volt az ünnepségnak, hogy Ullmann István az Ullmann-palota családi templomában tartott nagy beszédet elsőszülött fiához, akit a tradíciók megtartására figyelmeztetett. Az ünnepség alkalmából külföldről és Erdély minden részéből számos üdvözlet kapott a nagyváradi hitközség elnöke.

Minőségben arakban izlésben szövef különlegességéink vezétnék! Dus választék! Szolid kiszolgálás Havas és Grünfeld posztoarutáz Oradea, Piața Regina Maria 1. (Kisháló)

FELHÍVÁS. A Duna-Deltában különféle uszályházőkon, a legnagyobb nélkülözések között háromezer hontalan hittevévrünk vesztéget. Téli ruházat hiányában a hidegtől sokat szenvednek.

Kérjük zsidó testvéreinket, hogy a szerencsétlenek részére meleg takarékot, al-soruhát, cipőt és egyéb ruháneműt kedd estig sürgősen küldjenek az oradeai ortodox vagy neológ hitközségek iródjába (t. e. 9—1-ig és d. u. 4—7-ig) továbbítás végett.

Az oradeai ortodox és neológ hitközségek elnökségei.

— Adakozás. — Ullmann István, az orth. izr. hitközség elnöke, Sándor fia hármicvohja alkalmával 5000 leit adakozott a hitközség árvaházának, mely nemes adományért hálás köszönetet mond az árvaház vezetősége.

A hadsereg felszereléséért

A hadseregnek sok pénzre van szüksége. Jegyzetel, tehát hadseregfelszerelési pénzbörjegyeket (bonokaf), amelyek minden nap a hivatalos órák alatt a nagybankoknál, valamint a pénzügyigazgatóságnál jegyezhetők, ahol az ehhez szükséges űrlapok (blanketák) is kaphatók.

Ezek a kütvények a legkedvezőbb feltételei állampapírok, mivel 45 százalékkal kamatoznak. Jegyezhető három, vagy ötéves lejáratu ban, ahogyan a jegyzőfél akarja. Hat hónap múlva az állam a jegyzett összeg egyötödét (20 százalékát) visszafizeti, míg a három vagy ötéves határidő lejártá után az egész összeget.

Hat hónap múlva az esedékes 20 százalékos részlettel és a szelvény összegével adó fizethető az államnak, tartománynak, vagy a külségnek.

Akinek a lejárt előtt pénzre van szüksége a Banca Nationalától a névérték 70 százalékának megfelelő lombardkölcsönt kaphat bonajára, ugyanilyen kamat mellett.

Minden román állampolgár, aki az ország érdekét szívén viseli, köteles pénzével elősegíteni a hadsereg felszerelését.

— Felhívás Nagyvárad zsidóságához! T. év január 14-én délelőtt 11 órakor a városháza nagytérjében professzor dr Gelber és dr Mann urak előadást tartanak, amelyen az összes aktuális zsidó problémák megbeszélése kerülnek. Prof. Gelber, a nagyevű történetudós és publicista látogatása Nagyváradon az utóbbi évek zsidó szempontból egyik legkimagaslóbb eseménye, mert a kitűnő szónok és tudós minden megnyilatkozása eseményszámba megy. Egész Nagyvárad zsidóságát meghívjuk és várjuk ezen a nagyhorderejű meetingre. A Zsidó Nemzeti Szövetség.

— Száz ezer fontot gyűjt a palesztinai munkásszervezet az építő és segélyezési mű céljaira. A Histadrut Haovdim, a palesztinai zsidó munkásszervezet nemrégiben tartott országos évi konferenciáján elhatározták, hogy a szervezet tagjainak körében nagyszabású gyűjtési akciót bonyolítanak le. Az akció feladata száz ezer font összegyűjtése, amelyet a már megkezdett építmunkálatok befejezésére fordítanak. Ez az akció a bevezetése kíván lenni a Jewish Agency világkampányának, amelynek célja, mint ismeretes, olyan pénzügyi alapok előteremtése, amelyek lehetővé teszik a háború által okozott palesztinai gazdasági krízis leküzdését. A Histadrut konferenciája felhívást intézett a palesztinai kormányhoz Palesztina kápuinak megnyitására az új bevándorlók

Orth. kőser vegetariánus étkezde nyílt Oradea SÍR. AUREL LAZAR 3. Iztetes konyha. — Olcsó árak. Pontos kiszolgálás. — Abonensek felvételnek.

— HAZTELKEK ELADÓK a nagyváradi új szénapiac mellett olcsó áron. Cím a kiadóban.

Sohol sem rendelhet olyan olcsó és olyan versenyen felüli álló jó modern formafűzőket, csipőszorítókat, melltartó és princesseket, egészségi, — alkalmi — és gyógyhaskótoket, mint Kováts Sándorné fűzőspecialistánál, (Nilegysz-telep) Aki most újév után olcsó vásárt rendez

Oh, jaj a kalapod! Flora Nem baj kalap, amak nem art, mert visszakapja jor-műját. Flora és Romagna márkájú férfi kalapok rendkívül olcsó áron és nagy választékban kaphatók HELLER & DEUTSCH kalapgyár lerakalában, Nicolae Iorga ucca No. 21.

Bratislava. — A szlovák kormány törvényt készít a zsidó földbirtokok kislejtéséről. Ez az intézkedés körülbelül 40 ezer hektár földbirtokra és néhány ezer házra vonatkozik, amelyeket a zsidóktól elvonnak. Ez lenne az utolsó földbirtok, amit a zsidóktól a szlovák kormány még elvehet.

Genf. — A zsidó világkongresszus genfi irodája kimerítő jelentést adott ki a lengyel zsidóság helyzetéről a németek által elfoglalt területeken. A jelentés, amely megdöbbentő színekben eseteli a német uralom alatt álló területek zsidóságának sorsát, számok és dokumentumok alapján bizonyítja, hogy a katonai műveletek megkezdése óta nem kevesebb, mint negyedmillió zsidó vesztette életét lengyel földön. A dokumentumok megrázó erővel tanuszkodnak a zsidó történelem egyik legsötétebb korszakáról. A jelentés szerint ezidig nem kevesebb, mint a lengyel zsidóság 80 százaléka jutott koldusbotra.

Szalónki. — Kyrimis miniszter Macedónia főkoronázója törvényt jelentett be, amely elrendeli, hogy Szaloniki Vardar negyedének zsidó lakosságát más-hova telepítsék át. Az áttelepítés 50-100 családos csoportokban történik. Az áttelepített zsidók részére állami költségvetésből temetőket és iskolákat építenek. Mint ismeretes, Vardar negyedet az 1917-es fél-éves tűzvész elpusztította és azt a Jolnt segítségével építették újra. A negyeden körülbelül 1300 zsidó munkásalád él.

Jeruzsálem. — Az A. C. politikai bizottsága teljes napig tartó értekezletet tartott Jeruzsálemben. Az értekezlet keretében David ben Gurion, a cionista executive elnöke expozé tartott a cionista executive-nek a háború kitörése óta kifejtett politikai tevékenységéről, valamint a jelenlegi politikai erőviszonyokról. Ben Gurion referátuma után vita volt, amelyben többek között Ussiskin, rabbi M. Berlin, dr. Mossinohin, Suprasky, Kaplansky és Zernbabelel vettek részt. A közeli napokban az A. C. politikai bizottság újabb ülést tart, amelynek keretében folytatják a politikai vitát. — A palesztinai kormány halottan certifikátot bocsátott ki a Jewish Agency rendelkezése az azon certifikátok pótlására, amelyek Varsóban veszték az ottani Palesztina Hivatalnál, amidőn az német légi támadás áldozata lett. A Jewish Agency azon lengyel cionistáknak küldte el a certifikátokat, akik jelenleg Romániában és Litvániában tartózkodnak.

Tel-Aviv. — A kormány statisztikai hivatalának jelentése szerint 1939. szeptemberének végén közel másfélmillió, teljes pontossággal: 1.476.915 lélek lakott Palesztinában, 66.523 köbör beudin közülük. Az összlakosság így oszlik meg: Zsidók 428.895 lélek, tavaly 403.498, Mohamedánok 920.896 lélek, tavaly: 825.143, Keresztény 115.019 lélek, tavaly: 190.830. Egyéb 12.105 lélek, tavaly: 11.787. A zsidók e szerint 30, a mohamedánok 60, a keresztények 10 százalékát teszik ki az összlakosságnak.

Róma. — Dr. Almansinek, az olaszországi zsidó hitközségek tanácsa új elnökének kezdeményezésére több hitközséget ujászerveztek. Ezek között van a 2000 lelket számláló florenai hitközség, amelynek elnökévé Cino Vitta professzort választották meg, a turini egyetem volt közjogi tanárát. Ujászervezték továbbá a veneceni, bolognai, livornói, merani, anconai hitközségeket is.

Varó. — Hetekkel ezelőtt tömeges letartóztatások voltak Dnyov városban. E letartóztatások nyomán kétszáz zsidónak nyoma veszett. Közülük a helyi közéletnek számos vezetője, Rezsuszovban hetven zsidót letartóztattak és csak azután bocsátották szabadon őket, miután a zsidó hitközség betevener zloty bírságot fizetett le.

New-York. — A birodelszénti zsidó telepítés támogatását szolgáló amerikai bizottság elhatározta, hogy beszünteti működését és vagyonát az ORT nevű zsidó szervezetnek adja át, amely tudvalegven a zsidók mezőgazdasági és ipari tevékenységének előmozdítását szolgálja.

Washington. — A Refuges Economic Corporation dr. Stanton Youngberget bízta meg azzal, hogy 600-800 menekült első telepítését irányítsa Mindanao szigletén, amely a Filippi szigetekhez tartozik. Dr. Youngberg már el is indult Los Angelesből Mindanao. Ezelőtt a Mindanao Exploration Commission titkára volt, amelyet tudvalegven Rosevelt elnök alakított az év elején, hogy kivizsgálja a kolonizációs lehetőségeket Mindanao szigletén. Youngberg évekel ezelőtt igazgatója volt a Filippi szigetek állami mezőgazdasági hivatalának.

Leitner Zoltán BARNÁ POKOL (VILLANÁSOK)

Jeleztük már, hogy lapunk felelős szerkesztőjének, Leitner Zoltánnak rövidesen megjelenik új könyve. Akkoriban úgy közöltük, hogy a mű „Villanások” címen jelenik meg, de mert ez nem fejezi ki eléggé a könyv lényegét, „BARNÁ POKOL” lett a végleges címe a „csaknem 200 oldalas kötetnek. Novelláiban villanás-szerűen mutat rá a szerző azokra a drámai ütköztes történetekre, amelyek ma az egyéni sorsokban lejátszódnak szerze a világon, de különösen Közép- és Keleleturópában.

A könyv már a napokban elhagyja a nyomdát és deszes kötéssel, rendkívül érdekes tartalmával bizonyára teljes mértékben ki fogja éleíteni a már eddig is széles körben megnyilvánult előzetes érdeklődést. Leitner Zoltán, aki több, mint két évtizede dolgozik a zsidó publicisztika terén, most mint írót mutatkozik be. Novellisztikus írásait jól ismerik a „Népünk” olvasói, az utóbbi időkben közölt tárcái is mutatják azt a tökéletes technikát, irás-készséget, amellyel témáit megragadja. Olyan realiztikus formában írja meg ezeket az érdekes témákat, ahogyan eddig egyetlen író sem nyúlt a korszerű zsidó problémákhoz. Sem magyar, sem más nyelven.

A könyv iránt igen nagy érdeklődés mutatkozik és mert korlátozott számban jelenik meg, kérjük a „Népünk” előfizetőit és olvasóit, hogy közöljék szerkesztőségünkkel, hogy a megjelenés után elküldjék-e címükre a könyvet.

— A palesztinai bevándorlás 1939 január és november között. Hivatalos bevándorlási statisztika szerint 1939 január elejétől egészen november végéig több mint 21.000 bevándorló érkezett Palesztinába. Ezek közül 12.321 bevándorló legális és kerekben 9000 bevándorló illegálisan vándorolt az országba. A legális bevándorlók közül 3511 kapitalista, 3294 diák és ifjú volt, a többiek a munkások kategóriájába tartoznak.

— Bevezették a nürnbergi törvényeket Nyugat-Lengyelországban. A franciaországi lengyel kormány lapja, a Glos Palszki jelenti, hogy a német hatóságok bevezették a nürnbergi törvényeket Posen, Pomeránia, Schlezia, Zaglenbie, Pul-tuszk és Kalis tartományok területére. A német antisemita törvénykezések ez alkalommal újabb kétszáz ezer zsidót sújtanak. A fenti tartományokban elkobozták és zár alá helyezték az összes zsidó vállalatokat és kereskedéseket. — Ugyancsak a Glos Palszki jelenti, hogy a szovjetorszag okkupáció alatt álló Lembergben jelenleg három lap jelenik meg: egy ukrán, egy lengyel és egy jiddis. Miután jiddis lap számára Lembergben nem akadát újságróigárdra, Oroszországból hoztak biztosokat a lap szerkesztésére.

— Az Aguda részvétele a Keren Hájjeszod akciójában. Mint ismeretes, ezidén történik meg először, hogy az Aguda ortodox vallású zsidó világszervezet testületileg vett részt a Keren Hájjeszod zsidó építőalap kampányában. Az Aguda együttműködése a legnagyobb zsidó országépítő alappal igen kedvező eredményekkel járt és a Keren Hájjeszod főiroda kimutatása szerint az Aguda „Misan” nevű segélyző szerve, amely a palesztinai ortodox vallásos zsidó munkásságot támogatja, október folyamán 125 fontot kapott a Keren Hájjeszodtól.

B-U-M-D-R

JAJ!
Párisban egy lengyelországi zsidó menekült fejcsóválva nézi az új kalendáriumot:
— Te jó Isten! Már megint egy szökőév...

JELENET EGY KÜLFÖLDI BIROSÁG ELŐTT.

Braunt, aki külföldi rádióhíreket hallgatott, a bíró elé vezetik, aki megkérdézi:
— Hogy hívják?
— Braun Somának, bíró ur.
— Mi a bűne?
— Külföldi rádióhíreket hallgattam, — mondja a vádlott szepegye.

— És mit hallott?
— Azt hallottam, hogy elűszeszítettek egy tengereljárót...
— És?
— És azt is hallottam, hogy lelőttek öt repülőgépet...

— És?
— Azt is hallottam, hogy a háborút mi nem fogjuk sokáig bírni...

— Na és?
— És a vezérről kezdett beszélni a srácker...

A bíró kiváncsian felérett:
— Na és mit mondtok?

— Nem tudom bír ur, mert abban a pillanatban rámtörték a rádiótelefontek...
A bíró dühösen az asztala csap:
— Der Schlag soll Sie treffen...

BIHARFÜREDI CSENDELETT.

A biharfüredi hegyeknek a karácsonyi ünnepek alatt sok zsidó látogatója volt. A téli sportok vonzóiták oda az ünneplő zsidó közönséget. Ezalatt történik, hogy egy fiatal városi ügyvéd dícekedett orvos ismerősének, hogy milyen nagyszerűen tud ródlit vezetni. Az orvos egy nap elmegy vele ródlizni, felbuzsák a ródlit a hegy feléje. Az ügyvéd kezébe veszi a kormányt és kezdenek szabályosan csuszni lefelé.

Alig csuszának pár métert, az ügyvéd nekivezeti a ródlit egy fának, a ródlit felborul és mind a ketten helespottyanak az árokba. Az orvos nyoszórógye feltápszádkodik és így szól:
— Így én is tudok vezetni.
— Nagy kunszt, — feleli az ügyvéd — most már könnyű, amikor én megmutattam.

HÁROM NEMZEDEK.

A városi kistűt megkérdézi valaki:
— Na, Tomi, megártottatok-e a karácsony?
— Igen, — hangzik a felelet — a nagyapapa meggyújtotta a chanuka gyertyákat, a papa nem ment az irodába és mi, gyerekek, elmentünk a templomba is.

GYANUS JEL.

Az év utolsó napján találkozik Jichok és Mendel. Jichok megkérdi:
— Mi az, Mendel, csak nincs nálad valami baj?
— Miért lenne baj?
— Olyan derűs arccal járklász, hogy azt hittem, meghalondultál.

FELTÉTELEZHETŐ.

— Szörnyű, mennyi bajom van a gyomrommal. Ugy érzem, mintha időnként valami felmenne bennem, aztán megint le. Fel és le, fel és le.
— Mondd, nem nyeltil le véletlenül egy liftet?

A SZÖVETSÉGES.

Egy lengyelzsidó-menekült valahogy Párisba került és örült feltűnést keltett koftájával, tuncsével és hosszú szakállalval. Először csak néhány gyerek futott utána, aztán több gyerek, aztán sok gyerek, aztán rengeleg gyerek. A lengyel nem törődött velük, de később már a felnőttek is kezdtek utána menni. Már egész nagy, nevető tömeg megy utána, amikor hosszasan megfordul, végignézi a tömeget és így szól:
— Na mi az, nem láttak még szövetségesit?

BUN DE IMPRIMAT.

„GRAFICA”, ORADEA

Di. Szilágyi

1940. január 12.

XI. — 3

Taxa posta's plătită în numerar conform aprobarii Nr. 306/3—1939.

ORADEA
Str. Miron Poniului No. 8.

5700 Sevát 9.
1940 Jan. 12.

NEPUNK

Director și Șefredactor: Wasserstrom Sándor

REVISTA EVREIASCĂ

Redactor responsabil: Leitner Zoltán

Amiért még felelni kell...

Kétségtelen, hogy egy dimenzióban még most áttekinthetetlen nagy háború idejét éljük, mégha mostani nem is folytak le tömegesek, mint a régebbi háborúkban. Nem hagyhatjuk figyelmen kívül azt sem, hogy Európa legnagyobb népei minden erejüket összeszedik, emberanyagukat, ifjúságukat, pénzüket, jövőjüket, mindent-mindent a mérleg serpenyőjébe vetnek, csakhogy javukra billenjen a döntés és ez a minden idők legnagyobb háborúját meg is nyerjék. Ha az emberiség létszámát tekintelbe vesszük, akkor Kínával, Oroszországgal, a brit birodalommal, Francia- és Németországgal együtt az emberiség nagyobbik fele máris hadiállapotban van. Hogy mikor, hogyan és milyen körülmények között lesz vége ennek a küzdelemnek, azt ma senki a világon előre nem láthatja?

zsidó testület, — amelynek épen most lett elnöke a cionista prof. Brodetsky a nagy-mataq és tulszagan asszimilatorikus Neville Lasky helyett, — nem ismeri lel még az idők szavát és strucopolitikával gondolja áthidalni a rossz idöket. Holott az idök azt parancsolnak, hogy akkor fogják ki a szelet a viitorlökéből, amikor még nem késő... A Board of Deputies annyira közönyös és alvó volt eddig, hogy még arra sem tudott elég pénz összehozni, hogy tábori rabbiat küldjön a nyugati frontra és amikor egy napon 1200 isentisztelet volt a nyugati fronton, akkor ebből egyetlenegy sem volt zsidó — mert nem volt az angol zsidóságnak elég pénz arra, hogy labori lelkeseket küldjön ki. Ilyen közöny uralkodik ott, míg a világ, illelőleg Európa keleti részén zsidók száza hainak meg naponta a kegyetlen csiznák alatt... Elrejtjük, hogy mindenütt propagandával kezdődött és ugylátszik a brit zsidóság nem elég tanulékony és nem tesz kellő időben lépéseket arra, hogy akkor fulladjon kudarcba a gyűlölet hirdetése, amig nem késő.

Sajnos, a zsidóüldözés eme éles és szivbenmarkoló megnyilatkozásai mellett, nem hagyhatjuk figyelmen kívül az angol antiszemizmust sem. Sir Oswald Mosley fascista pártja tovább dolgozik az angol közvélemény megnevelésén. Röpcedatákon, plakátokon, a Hyde parkban tartott meetingeken állandóan a leggyűlölködőbb hangot használják a zsidók ellen. Gyamutisítók hangoznak el a zsidók ellen, amelyeknek semmi alapjuk nincs, de elég ahhoz, hogy kitaró munkával a gondolkozni nem szokott egyszerűbb néprétegek ellen-szenvét felkeltesse.

Miért Németországnak üzentek ha-
gat és nem a szovjeteknek? Kérjük az angol fuscisták. Mi megadjuk az angol népnek a szükséges választ: mert ott is az az erő van hatalmon, mint nálunk Angliában: a nemzetközi zsidó tökel „Ki” a nemzetközi erő? — kérdik a gyűléseken, mire a betanított válasz természetesen: „zsidó”. „A nemzetközi zsidó tökel” — harsogják mindenki fülebe. És miért kell az angol gyermekeknek otthagyni a szülői házat és kiüríteni Londont? Csek a zsidók miatt, a zsidók miatt... — hangzik a rosszindulatú bornirt válasz.

Angliában a zsidók polgári jogait teljes birtokában vannak. A legmagasabb polcot is betölthetik. Példa erre a nemrég lemondott Hore Belisha karrierje, de azért a földalatti munka folyik és a legfelsőbb

Három milliárd leinek megfelelő összeget fordít a palesztinai kormány közmunkákra és segélyezésekre

Tel-Aviv. — A palesztinai naranccserdők arab és zsidó birtokosai az export néheziségei miatt súlyos helyzetben vannak. Ezért a kormány elhatározta, hogy 600.000 font kölcsönösszeget bocsajt rendelkezésükre, hogy fennakadás ne álljon be a további munkálatokban.

Ugyancsak 200.000 fontot fordít Tel-Aviv városa az állam kölcsönéből közmunkákra, amelyből a kikötőt fejlesztik, új autótákat építenek, autóbusz állomásokat és a Jarkon folyó körül rendezik a város továbbfejlesztési lehetőségét. Ezenki-

vül a kormány 750.000 fontot oszt majd ki különböző cimeken.

Igy segélyezésre 50-50 ezer fontot kapnak az arabok és a zsidók. 30.000 fontot kapnak az arab falvak javítási és építési munkákra. A zsidóknak szánt összegeket a Waad Leumi osztja majd el. 185.000 fontot kap Tel-Aviv, Jeruzsálem és Jaffa öt év alatt visszalítésre, hogy közmunkákat indítsanak be. 30.000 fontot fordítanak vetőmagvak vásárlására, 150 ezer font értékben jeruzsálemi építkezés-
kel fog a kormány végrehajtani.

